

2 | 2026

PLARI

Teuvan keitintehdas s. 4
Kuortaneen urheiluopisto s. 10
Kauhajoen Ruokamessut s. 19

Teuvan keitintehdas – 100-vuotias kasvuyritys	4
Jorma Hietämäki – 44 vuotta YLEssä	6
Elina Varamäki, Vuoden eteläpohjalainen nainen ...	9
Kuortaneen urheiluopisto palvelee lomalaisia	10
Kuukauden pohojalaan Jorma Panula	12
Tämä seutu on mulle korvaamaton	14
Geneettinen sukututkimus	16
Elämän eväitä Kauhajoen Ruokamessuilta	19
Komiasti murtehella	20
Todellisen näköinen rakkaustarina	22
Pohojalaasten golfmestari on Sirpa Tuisku	23
Pohojalaasten kevät meni hienosti	24
Anneli Kanto teki päiväkirjaa elämästä ja kolmesta sodasta	27

Tulevat tapahtumat

- 3.10.2026 **Pohjalaiset arvot ennen ja nyt**
Bottalla klo 12.20 alkaen
- 22.10.2026 **Vierailu Digialle** klo 15-17.30*
- 18.11.2026 **Kirjallisuusiila** Otavalla klo 17-19
- 23.11.2026 **Tenori Mika Nisula Vuosaaren kirkossa**
klo 18-19.30
- 7.12.2026 **Itsenäisyyspäivän juhla** Bottalla
klo 17.30-19.45
- Adventtiehtoo** – aika ja paikka ilmoitetaan nettisivuilla

*** Yritysvierailu: tekoälyteknologiayritys Digia Oyj
22.10. 15.00-17.30**

Lyhyesti yrityksestä: ”Digia on eurooppalainen älykkään liiketoiminnan luotettu kumppani. Konsultointi-, ohjelmisto- ja palveluyrityksenä autamme asiakkaitamme älykkään liiketoiminnan rakentamisessa, ylläpidossa ja kehittämisessä. Tuomme tekoälyn hyödyt arjen prosesseihin, tuotteisiin ja palveluihin läpi niiden koko elinkaaren. Meitä digialaisia on noin 1600 ja toimimme kansainvälisesti, mutta aina lähellä asiakkaitamme.”

Vierailua isännöi nurmoolais-hyllykalliolaislähtöinen yrityksen CTO **Juhana Juppo**. Saamme aluksi vaihtaa kuulumisia kahvikupposen äärellä ja sitten kuulla yrityksen esittelyä ja esittää kysymyksiä ja keskustella tästä ajankohtaisesta aihealueesta.

Ilmoittautuminen (50 osallistujapaikkaa) ja tarkemmat vierailun tiedot tulevat sähköpostilla lähiaikoina.

**Pääkaupunkiseudulla
Järviradion taajuus 103,1 MHz**

**Hyvä Pääkaupunkiseudun Pohojalaaset ry:n jäsen,
tässä tärkeä huomautus: - jäsenmaksu 2026**

- Jäsenmaksujen eräpäivä vuodelta 2026 on mennyt umpeen ja osalla jäsenistä on jäsenmaksu vielä hoitamatta. Suuri osa on jo hoitanut. Kiitos siitä!
- Jos haluat jäsenyytesi säilyvän, maksa tämän vuoden jäsenmaksu 30 euroa 15.10.2026 mennessä.

Käytähän viitenumeroa aina jäsenmaksun suorittamisen yhteydessä! Jos jäsenmaksulomakkeesi on kadonnut, voit maksaa jäsenmaksun tilille FI61 410800 1140 71 63. Lisää viestikenttään jäsenmaksu 2026 ja oma nimesi. Kiitos!

POHJALAISET ARVOT ENNEN JA NYT

Keskustelu arvoista jatkuu lauantaina 3.10.2026 klo 13.00–14.30
Ostrobotnian Topeliuskabinetissa (Museokatu 10, 3 krs., Helsinki)
Tilaisuus alkaa omakustanteisella kahvitarjoilulla klo 12.20.

Keskustelua alustavat Escarmat Oy:n markkinointi- ja viestintäpäällikkö, FM **Enni Yli-Hynnä**
ja Pohjanmaan kauppakamarin yhteyspäällikkö, HTM **Aleksi Koivisto**.
Tilaisuutta fasilitoi Pääkaupunkiseudun Pohojalaaset ry:n hallituksen jäsen **Eija Hakakari**.

Ilmoittautumiset 30.9.2026 klo 14 mennessä <https://link.webropol.com/ep/pohojalaaset-arvot>

TERVETULOA!

Pohojalaasuus arjessa

Luet tässä ensimmäistä Digi-Plaria. Voi olla, että tämän taloudellisista syistä tapahtuneen muutoksen kautta Plarin lukijoiden määrä muuttuu. Mikään ei ole nykypäivänä niin varmaa kuin muutos. Me yhdistyksen hallituksessa pyrimme muutoksista huolimatta huolehtimaan, että yhdistyksen tapahtumat ja pohojalaasista ihmisistä ja ilmiöistä kertominen tulee olemaan monipuolista ja mahdollisimman monelle mielenkiintoista. Kiitos kaikille lehden digimuutoksen parissa työskenteleville!

Itselleni on viime aikoina tullut pohojalaasuus esiin monella eri tavalla. Kampaaani täällä Helsingissä on Laihialta kotoosin ja on virkistävää, kun voi jakaa elämän kulkua ja havaintoja henkilölle, joka tietää, miltä joku asia kuulostaa tai tuntuu. Ei tarvitse ihan alusta asti selittää. Mutta välillä tulee näitä kielieroja vastaan. Viimeeksi käytin sanaa kyrö, johon laihiainen totesi että: "Mitä tarkoitat, tarkoitatko että mennään Kyröihin eli Isokyröön tai Vähäkyröön?" Selitin hänelle, että ei, kun meillä päin kyseessä on maatilallamme oleva peltoauea, joka on keskellä metsää kauempana varsinaisesta maatalosta ja sen ympäristöpelloista. Kyrölle mentiin heinäen ja siellä oli aina hurja määrä paarmoja ja aurinko paistoi kuumasti lapsuudessa. Jokaisella talolla oli oman kyrön pellost.

Tutustuin tämän sanan taustaan uteliaana ja yllättäen huomasi, että Wikipedian mukaan kyrö tarkoittaa vanhaa hämäläistä maastotermiä, joka merkitsee louhikoista, kallioista, rotkoista tai ryteikköistä maastoa. Meidän kyrö ei ole lainkaan tällainen. Ihan komeita metsän keskelle raivattuja peltoja. Taas sana kytö osuu lähemmäksi, Kytöviljely eli kydönpoltto eli kytö, historiallinen polttoviljelymenetelmä. Tietääkseni kuitenkin kaskeamalla ei ole tehty noita meidän kyrön peltoja. Tekoälyltä kun kysyn kyröstä, asia menee ihan solmuun ja hakoteille. Mahtavaa että ainakaan minun murrettani tuo työkalu ei vielä hanteeraa.

Mitä kyrö teidän kotiseudullanne tarkoittaa?

Toivottavasti löydätte tämän syksyn tapahtumatarjonnasta teille mielenkiintoista toimintaa ja tapahtumia! Jos on hyviä ideoita, nykäiskää hihasta hallituksen väkeä tai laittakaa sähköpostilla ruusuja tai risuja. ♦

Toivotan kaikille hyvää syksyä!

Anne Juppo
puheenjohtaja

Digi-Plari

Plari on nyt Digi-Plari ja muutoksia on tapahtunut myös toimituskunnassa. Toimin ainakin tämän ensimmäisen Digi-Plarin päätoimittajana, pidän siis naruja käsissäni. Juttuja on saatu paljon, kiitos aktiivisen hallitusväen. Sisällöllisesti jatkamme pääosin entisellä jo hieman uudistuneella linjalla.

Menneiden tapahtumista kerrotaan sanojen ja kuvien kera, lisäksi nostetaan esiin tulevia tapahtumia. Juttuja Pohjanmaalta on useita Ruokamessuista soppatykkien valmistajaan, sekä **Jorma Hietämäestä Elina Varamäkeen**.

Uutta on Pohjanmaan tarkastelu matkan takaa, **Pasi Pinta** kirjoittaa tuntemuksistaan Kanadasta. Tämä on mielenkiintoinen uutuus ja sille etsitään jatkoa – vinkkaa kaukana asuvista "kynäilijöistä".

Yksi uutuus on myös tällä pääkirjoitussivulla oleva *Im memoriam* palsta, jossa muistetaan syyskuussa menehtynyttä **Mikko Paavola**. Arvioimme puheenjohtaja **Anne Jupon** kanssa, että merkittävästi yhdistyksemme tai sen taustalla olleiden yhdistysten hallitustoimintaan osallistuneita muistetaan *Im memoriam* palstalla. Mikon merkittävä panos Pääkaupunkiseudun Alavus-Töysä yhdistyksen eteen tekemästä työstä ansaitsee muistamisen.

Digi-Plari tuotetaan aluksi kahdella, tai oikeastaan kolmella tavalla. Teemme lehden pdf-tiedostoksi, jota voi selata lehden tapaan *Issuu* -sovelluksen kautta. Tämä toimii parhaiten tietokoneella tai padilla. Tuota tiedostoa voi lukea myös ihan skrollaamalla ja voi sen printata paperillekin. Pdf-tiedoston rinnalle tuotamme saman sisällön kännykällä selattavaan muotoon – sama sisältö kännykkään sopivalla tavalla. Tällä tupla-tripla toiminnalla haluamme tarjota jäsenille eri vaihtoehtoja, joiden toimivuutta kartoitamme kahden – kolmen Digi-Plarin jälkeen. ♦

Ossi Aura

In Memoriam

Korviini on tullut pysäyttävä suruviesti. Henkeen ja vereen pohojalaan, pitkäaikainen Pääkaupunkiseudun Alavus-Töysä -yhdistyksen puheenjohtaja ja muissakin pääkaupunkiseudun pohjalaisissa yhdistyksissä aktiivisesti toiminut **Mikko Juhani Paavola** (synt. 29.9.1946) on nukkunut 7.9.2026 ikuiseen. Mikko oli yhdistysammattilainen, omien sanojensa mukaan yli 50 yhdistyksessä aktiivinen. Hän oli kanssamme keilaamassa ja aina paikalla, kun jotain tapahtui. Viimeisimpänä tapasin Mikon Paavolan suvun geneettisen sukututkimuksen tiimoilta kutsuesitelmöitsijänä elokuussa Töysässä heidän sukujuhlissaan. Hän oli silloin omassa elementissään järjestämässä huutokauppaa. Kiitän Mikkoa kaikesta, mitä hän on pohjalaisten yhdistysten eteen vuosien aikana tehnyt ja esitän lämpimät osanotot Mikon omaisille ja ystäville. ♦ **Anne Juppo**

Teuvan keitintehdas – 100-vuotias kasvuyritys

Teksti: Ossi Aura

Teuvan keitintehdas on satavuotias kasvuhakuinen perheyrittäjä. Teuvan keitintehdas - silloin rehukeitintehdas perustettiin 1925 nykyisen toimitusjohtajan Henri Penttilän isoisän toimesta. Keitintehdas on nimensä mukaan keittämiä valmistava yritys. Viime vuosien kasvu ja kasvuhakuisuus pohjautuvat pitkälti kansainvälisten kriisien vuoksi kasvaneeseen tarpeeseen ja huoltovarmuuden parantamiseen sekä Suomessa että ulkomailla.

Kuvat: Teuvan keitintehdas

Kenttäreitin toimii maastossa ilman sähköä

Teuvan keitintehdasta ensimmäinen kenttäreitin valmistettiin 1929. Monet kenttäreittien tärkeimmät piirteet ovat säilyneet nykyisiin malleihin. Oleellista on puulämmitteisyys ja liikuteltavuus. Keitinhän on myös suurten ryhmien ruokailun mahdollistaja. Kuvissa nähdään ensimmäinen keitin vuodelta 1929 ja nykyinen keitin. Kenttäreittimet kattavat yli 90 % Teuvan keitintehdasta liikevaihdosta.

Kenttäreittimen valmistaminen on tarkkaa ja vaativaa ammattilaisen työtä. Keitimen tärkeimmät osat ovat ruostumatonta terästä ja ne hitsataan ja hitsausseamat hiotaan niin että niitä ei edes huomaa. Lisäksi liikuteltavuus on tärkeää ja siinä nykyistä mallia on kehitetty yhä sujuvampaan suuntaan. Valmistaminen on pitkälti käsityötä, toki joitakin automatisoituja työvaiheita pystytään hyödyntämään. Lisäksi joitain komponentteja ja keittimen rungon osia tuotetaan alihankintayritysten kautta.

Kasvua on - ja kasvua halutaan

Teuvan keitintehdas on lisännyt tuotantoaan viimeisten vuosien aikana selkeästi, toimitusjohtaja Penttilän mukaan kaksinumeroisilla prosenttiluvuilla. Kasvaneen kysynnän taustalla on ollut sekä koronapandemian jälkeen herännyt ymmärrys yhteiskuntien tarpeista varautua poikkeusoloihin että eritoten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Sota on aktivoinut lukuisia valtioita ja puolustusvoimia parantamaan huoltovarmuuttaan.

Kuvat: Ossi Aura

Kuva: Teuvan keitintehdas

Asiakaskunta muodostuukin eri maiden puolustusvoimista ja muista viranomaisista, jotka siviiliviranomaisina ovat vastuussa kriisitilanteissa isojenkin joukkojen ruokahuollosta.

Kasvun on mahdollistanut viime vuosina keskimäärin 3 henkilön vuosivauhdilla lisääntynyt henkilöstömäärä (tällä hetkellä 33 henkilöä mukaan lukien vuokratyövoima) ja eritoten käytettävissä olevien tilojen parempi hyödyntäminen. Tulevaisuuden kasvun mahdollistamiseksi tuotannon kasvattamiseen Teuvalla on suunnitelmia. Kunnassa on tarjolla tuotantotiloja, joiden hyödyntämistä selvitetään ja tuotannon siirtämistä osittain 2 vuoroon voidaan tarvittaessa harkita. Kaikki riippuu tilauskannan kehittymisestä.

Perheyritys neljännessä polvessa

Teuvan keitintehdas on perheyritys jo neljännessä polvessa. Kysyttäessä perheyrituksen merkitystä toimitusjohtaja Penttilä toteaa spontaanisti: *”Arjessa sitä ei juurikaan pohdi, mutta juuri vietetty satavuotisjuhlavuosi nosti asian hyvin esille. 100 vuotta luo ikään kuin henkisen kivijalan tekemiseen, itse olen kasvanut toimintaan jo lapsesta asti, kotoa on tullut malli työn tekemiselle ja yrittämiselle”*. Perheyritystä ja sen satavuotista historiaa korostetaan

eritoten uusille asiakkaille yrityksen brändin vahvistamiseksi: *olemme tätä tehneet 100 vuotta ja osaamme tämän homman hyvin* - näin voisi asiaa vapaamuotoisesti luonnehtia. Tärkeää toimitusjohtaja Penttilälle – ja koko henkilöstölle – on satavuotisjuhlavuotena saatu Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien myöntämä maakunnallinen yrittäjäpalkinto. Sen saaminen on kova tunnustus Etelä-Pohjanmaalla, jossa on paljon loistavia yrityksiä, sekä isoja että pieniä.

Pohojalaaset ovat työssään suoria ja osaavia

Keitintehtaan henkilöstöstä lähes kaikki ovat pohjalaisia, pääosin eteläpohjalaisia ja teuvalaisia. Toimitusjohtaja Penttilä kuvailee pohjalaisia suoriksi, ahkeriksi ja osaaviksi. Suoriksi siinä mielessä, että asiat sanotaan niin kuin ne ovat turhaa kiertelemättä. Toki ihmiset ovat erilaisia, osa puhuu aivan suoraan ja osa hieman varovaisemmin. Mutta oleellista on avoin keskustelukulttuuri, henkilöstön sitoutuminen, tyytyväisyys työnantajaan ja pitkäaikaiset työsuhteet ja sen kautta laatu ja toimitusvarmuus. Uusien työntekijöiden osalta Penttilä korostaa perheyrituksen tärkeyttä, se varmistaa työn sujumuuden jatkossa. Uusien työntekijöiden rekrytointi on onnistunut hyvin – yksi henkilö

kerrallaan, hyvän työnantajakuva avittamana.

Missä keitintehdas on vuonna 2036

Haastoin toimitusjohtaja Penttilä pohtimaan missä Teuvan keitintehdas on 10 vuoden kuluttua vuonna 2036. Kysymys oli mielenkiintoinen ja ensimmäinen vastaus oli se, että keittimiä tehdään edelleen – kyllä kymmenen vuoden kuluttuakin syödään! Perusteellisemmassa vastauksessa Penttilä toivoi, että maailma olisi paljon rauhallisempi vuonna 2036, kuin se on nyt. Yritys kehittää tuotteitaan, etsii uusia markkina-alueita ja sen kautta kasvaa. Perustuote tulee edelleen olemaan kenttäkeitin.

Vierailulla keitintehtaalla kiertelimme toimitusjohtajan kanssa tuotantotiloja ja hänen innokas ja osaava esittely osoitti suuren sitoutumisen ja asiantuntemuksen omaan tuoteperheeseensä. Sanoinkin moneen kertaan *”Sinä taidat osata ja tuntea tämän tuotteen a:sta ö:hön”*. Tähän lausahdukseen Penttilä vastasi naurahtaen: *”Hitsamaan en lähtisi laisinkaan ja kyllä muutkin tuotannon työvaiheet jätän suosiolla ammattilaisille, mutta tuotteet tunnen niin teorian kuin käytännönkin tasolla aika perusteellisesti”*. ♦

Jorma Hietamäki – 44 vuotta YLEssä

Kotoosin Kuortaneelta, musiikki täytti nuoren miehen elämää

Jorma Hietamäki on syntynyt Kuortaneella, jossa nuoren miehen elämä täytti musiikki eri muodoissaan. Näkyvin kokoonpano oli vuonna 1974 perustettu Hänen Leipänsä, joka toimi aktiivisesti vuoteen 1976 ja on sen jälkeenkin esiintynyt lukuisissa kokoonpanoissa. Viimeisin keikka oli Kuortaneen Kuhinoilla heinäkuussa 2026. Urastaan ja näkemyksistään Jorma Hietamäki kertoi Kesäkuortanelaan järjestämässä Kuhinoiden juhlaseminaarissa Kuortaneen kunnantalolla reilulle 80 kuulijalle. Jorman tarina kiinnosti ihmisiä!

Jyväskylään opiskelemaan ja YLE:n nuorisohjelmiin

Vuonna 1977 Jorman tie vei Jyväskylään lastentarhanopettajaksi opiskelemaan. Jyväskylässä syntyi myös hinku Yleisradioon ja nimenomaan radioon. Jorma haiki musiikkipuolelle avustajaksi, ei päässyt, mutta sai paikan nuorisohjelmissä. Ura YLE:ssä alkoi tarkalleen 1.10.1981 – ja päättyi tasan 44 vuotta myöhemmin 30.9.2025.

Radio Suomen musiikista tärkein työ

Jorman työsuhte vakinaistettiin 1986, jolloin hänestä tuli musiikkitoimittaja mitä erilaisimpiin ohjelmiin. Toimittajan tehtävien jälkeen hänestä tuli Radio Suomen musiikkipäällikkö vuonna 2002. Ylen johdon antama tehtävä uudelle päällikölle oli musiikin nuorentaminen, kansan musiikkimaku ja musiikin kuuntelu oli muuttunut ja siihen Yle halusi vastata.

Jorma teki päällikkönä – yhdessä toimitajien kanssa – työtä käskettyä, musiikkitarjontaa kevennettiin ja tuoretettiin. Ilman johdon kommentointia siitä ei selvitty – musiikki nuorentui kuulemma liikaa! Kaiken maailman Popedit ja Eppu normaalit olivat kuulemma aivan liian populistisia Radio Suomessa soitettaviksi. Jorma ja kumppanit kuuntelivat johtoa ja musiikkivalinnoissa palattiin takaisin perinteisempään musaan.

Nyt, reilu 20 vuotta myöhemmin johdon kommentit kuulostavat hassunkurisilta, mainitut bändit ovat oleellinen osa suomalaista

kulttuuria ja maalaavat suomalaista mielenmaisemaa hyvin suomalaisesti. Mutta aika 2000-luvun alussa oli erilaista.

Erilaista aika oli myös musiikin esittämisen ja kuuntelun osalta, ei ollut suoratoistopalveluja, eikä Ylen ohjelmia esittävää Yle Areenaa, joka perustettiin vuonna 2007. Radion ”lineaarinen” ohjelmalvelu oli siten ainoa tapa musiikin kuuntelemiseen, toki äänilevyjen, kasettien ja CD-levyjen rinnalla. Kun joku harvinaisempi uutuuskappale esitettiin radiossa, niin se oli siinä – kuulit jos satuit kuuntelemaan.

Johdon kommentit ”liian nuorekkaasta” musiikista pohjautuivat heidän tunteisiinsa, musiikki on tunneasia, ei siis rationaalisesti pohdittava ja päätettävä asia. Musiikki on meille jokaiselle tunneasia, tunnemme, ymmärrämme ja tulkitsemme musiikkia kukin omalla tavallamme. Jollekin punk on ihanaa, jollekin toiselle taas aivan kamalaa; joku rakastaa tangoa ja joku toinen inhoaa sitä. Näin se menee ja se näkyy myös radion – ja sen musiikkipäällikön – saamissa kuulijapalautteissa.

Asiakaspalautteiden lyhyen yhteenvedon voisi tiivistää ”Ylessä soitettava musiikki on vääränlaista ja huonoa”. Jostain kumman syystä negatiiviset tunteet herättävät halun palautteen antamiseen. Myös vuodenaika vaikuttaa – synkkä marraskuu poikii enemmän negatiivista palautetta kuin heleä heinäkuu. Erään palautteen mukaan marraskuun synkkyys oli radiossa kuullun Eros Ramazzottin musiikin syytä. Niin ainakin palautteen antajan tunteen kertoivat. Toinen esimerkki sivaltavasta palautteesta on Hietamäen esiintyminen Tangomarkkinoiden tuomaria. ”Meikkasin tarkoituksella vähän yli”, kertoi Jorma – ja se hän aiheutti palautteiden tulvan. Palautteissa haukuttiin tietysti ulkonäköä, mutta epäiltiin myös ammattitaitoa ja henkilökohtaista suuntautuneisuutta. ”Näköradiossa” julkisuus on julmaa!

Ylen rooli musiikin esittämisessä

Ylellä on vastuullinen rooli musiikin esittäjänä. Tässä roolissa radio Suomen musiikki-

”Valitsin 12 uutuuskappaletta, joista 2-3:sta en tykännyt lainkaan.”

Kuva: Ossi Aura

toimitus tasapainoili suomalaisten ja kansainvälisten suosikkilaulajien ja bändien ja toisaalta tuntemattomien uutuuslevyjen välillä. Kaikkea esitettiin – ja kaikesta tuli palautetta. Jos soitit suosikkeja, oli niitä liikaa, jos soitit uutuuslevyjä, oli se osalle kuulijakuntaa turhaa. Tunteen jylläävät!

Musiikkia sisältäviä ohjelmia on pääsääntöisesti kahdenlaisia; varsinaisia toimitettuja musiikkiohjelmia ja muita ohjelmia tukevia, lähetysvirtamusiikkia sisältäviä ohjelmia. Eritoten lähetysvirtamusiikin ohjelmissä esiin nousevat keskustelua herättävät soittolistat. Mitä soittolistoissa on, miten kappaleet valitaan ja miten usein niitä soitetaan.

Soittolistojen suhteen yleinen väite on levy-yhtiöiden valta ja vaikutusmahdollisuudet soitettaviin kappaleisiin. Tämä on väärä uskomus, ainakin Ylen ja Radio Suomen osalta. Musiikkitoimittajat – ei lähetyksen juontajat – valitsevat kappaleet Ylen yli kymmenen tuhannen kappaleen valikoimasta. Valinnassa painaa tietysti kappaleen suosio, tunnettuja biisejä soitetaan useammin. Toisaalta jokaiseen lähetykseen valitaan muutamia uusia kappaleita ja yksi tuntematon solisti / bändi. Tämä myötäilee Ylen roolia kattavana kulttuurin levittäjänä.

Kuva Eetu Vainiola

Esitetyt kappaleet raportoidaan tarkasti – siis sekunnilleen – tekijänoikeusmaksujen maksamista varten. 1990-luvulla tämä tar koitti sekuntikelloa ja kirjoituskonetta, johon paperinippu kolmen kalkkeeripaperin kera pujotettiin. Ja kirjoitettiin raportti! Nykyään asia hoituu soitto-ohjelmiston avulla auto- maattisesti.

Tekijänoikeudet ovat asia, joita radion kuuntelijat eivät pysähdy ajattelemaan, ne ovat kuitenkin oleellinen osa businesta – ja maksavat paljon. Korvauksia maksetaan Gramexin ja Teoston kautta. Gramexin kautta maksetaan korvauksia äänitteellä esiintyville artisteille sekä tuottajille. Teosto puolestaan maksaa korvauksia musiikin tekijöille, säveltäjille, sovittajille ja sanoittajille.

Yle maksoi viime vuosien aikana tekijänoikeusmaksuja 12-13 miljoonan euron luokkaa. Maksujen määräytymiseen vaikuttavat erityisesti musiikin esittämis aika ja jopa äänitysmää – USA:ssa äänitetyt kappaleet ovat vapaita Gramex-maksuista. Varsin suuret kustannukset tekivät musiikkipäällikön työstä hyvin matematiikkapainotteista; oli laskettava tarkkaan, mihin rahat riittävät. Ja toisaalta tämä matematiikka tarkoittaa sitä, että suosikkeja ei voi soittaa koko ajan.

Entisten nuorten sävellahja – Enska

Entisten nuorten sävellahja oli Hietamäen ideoima ja tuottama konsepti, jonka taustalla oli 1960-luvulla aloitettu Nuorten sävellahja. Tuttavallisesti Enska alkoi vuonna 2008 ja siinä soitettiin (ja soitetaan) toiveiden mukaan pääosin 1970 ja -80-lukujen musiikkia.

Radio-ohjelman lisäksi Enskan brändin alla tuotettiin kokoelmalevyjä, järjestettiin live-konsertteja ja tehtiin palkittu TV-ohjelma. Jorman sanoin: *”Entisten nuorten sävellahja palkittiin ohjelmalla ja sen TV-toteutuksesta San Sebastianissa Espanjassa kesäkuussa 2023. Syy oli se, että se välitettiin pelkkänä iPhone-kameratoteutuksena”*.

Erikoisohjelmia Tiski-Jormana

Vuonna 2017 Hietämäki siirtyi musiikkipäällikön tehtävästä musiikkitoimittajaksi tekemään Tiskijorma ohjelmaa. Tiski-Jorma oli musiikin erikoisohjelma, joissa sovitun genren mukaan soitettiin tietyn tyyppistä musiikkia. Tiskijormassa genre oli suomalaiset uutuudet. Ohjelman lanseeraaminen aiheutti valtavan sähköpostitulvan Jorman sähköpostiin, uutuuksia haluttiin radioon. Vuonna 2017 ei ollut suoratoistopalveluita, joten radio oli ainoa vaihtoehto. Musiikki-

kappaleiden valinnasta Jorma totesi: ”Valitsin 12 uutuuskappaletta, joista 2-3:sta en tykännyt lainkaan.” Näin hän ei antanut tunteittensa vaikuttaa valintoihinsa.

Radion tulevaisuus

Radion tulevaisuudesta Hietämäellä on hyvin realistinen näkemys; nuoret eivät juurikaan radiota kuuntele, joten siinä mielessä tulevaisuus näyttää kehnolta. Radio kuitenkin säilyy ja sen tärkein hengissä pitäjä on reaaliaikainen uutistoimitus. Ihmiset ja-noavat uutisia ja hyvin toimitettuina radio tarjoaa siihen oivan kanavan. Sisältöä on oltava ja siinä tekoälyllä on jatkossa suuri rooli. Mihin tekoälyn rooli kasvaa, sen aika näyttää.

Aina Kuhinoilla

Kuortaneen Kuhinat, paikalliset markkinat ovat kuuluneet Jorman ohjelmaan jokaisena kesänä. Usein roolina on ollut tuottajan ja esiintyvän taitelijan kaksoisrooli, tänä kesänä vain Hänen Leipänsä bändin keikka. *”Nyt Kuhinat olivat helpot, kun oli vain Kukunmajan keikka.”* ♦

"Mikään ei voisi olla minulle suurempi kunnia kuin saada tunnustus Etelä-Pohjanmaan, oman maakuntani, eteen tehdystä työstä. Kaikki se, mitä olen tehnyt 55 vuoden aikana, on kohdistunut omaan maakuntaani ja koen olevani nimenomaan Etelä-Pohjanmaan "tyttö". Saada Vuoden eteläpohjalainen nainen palkinto lyö laudalta kaikki muut tunnustukset", Varamäki kiittää.

Teksti: Irma Talonen

Elina Varamäki, Vuoden eteläpohjalainen nainen

Etelä-Pohjanmaan Naisklubi myöntää vuosittain ansioituneelle eteläpohjalaiselle naiselle *Vuoden eteläpohjalainen nainen* -tunnustuspalkinnon. Tänä vuonna tunnustus myönnettiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SEAMK) vararehtori **Elina Varamäelle**. Kauppätieteiden tohtori Elina Varamäki toimii myös Vaasan yliopistossa yrittäjyyden ja pk-yritysten johtamisen dosenttina.

Varamäki on syntynyt Teuvan Norinkylässä, jossa hän omistaa edelleen maatilan yhdessä sisarensa kanssa. Maatilalla viljellään tällä hetkellä ohraa ja tilaan kuuluu myös metsää. Varamäki kertoo hoitavansa siskonsa kanssa paperiasiat, mutta varsinaisista peltotöistä huolehtii heidän isänsä sekä ulkopuoliset urakoitsijat. Kesäaikana hän käy viikoittain hoitamassa isoa puutarhaa äitinsä kanssa.

Tuore vuoden eteläpohjalainen nainen toteaa: *”Olen tässä maakunnassa kasvanut, käynyt kouluni, löytänyt täältä miehen, perustanut perheen, tehnyt työurani ja myös vapaa-aikaani ovat siivittäneet tämän maakunnan yritysten lukuisat luottamustehtävät. Toki Vaasan yliopistossa kävin yliopistokoulutukset ja olin muutaman vuoden töissäkin mutta sekin on osa historiallista Etelä-Pohjanmaata.”*

Varamäen 30-vuotiseen uraan SEAMKissa on mahtunut useita rooleja, kuten yksikön johtaja, yliopettaja ja tutkijayliopettaja. Viimeiset 13 vuotta hän on vastannut vararehtorin tehtävistä. Tällä hetkellä hänen pääasiallinen vastuualueensa on ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä ammattikorkeakoulun strategiatyö.

Korkeakoulumaailman lisäksi Elina Varamäellä on yli 30 vuoden kokemus yrittäjyyden ja pk-yritysten johtamisen sekä suomalaisen elinkeinopolitiikan tutkimuksesta niin kansainvälisellä, kansallisella kuin alueellisella tasolla. Hän on perustanut SEAMKiin yhden Suomen merkittävimmistä yrittäjyyden tutkijatiimeistä. SEAMKin monialainen yrittäjyyden tutkimusryhmä tekee kansainvälisen tason tutkimusta painopisteenä kasvuyrittäjyys ja omistajanvaihdot.

Varamäki tekee läheistä yhteistyötä omistajanvaihdoksiin ja yrittäjyyteen liittyen niin EK:n, Suomen Yrittäjien kuin Perheyriyten liiton ja kauppakamareiden kanssa. Vuonna 2013 Omistajanvaihdosfoorumi valitsi hänet *Vuoden omistajanvaihdosasiantuntijaksi*.

Elina Varamäellä on mittava kokemus myös useista elinkeinoelämän luottamustehtävistä neljännesvuosisadan ajalta. Hän toimii tälläkin hetkellä mm. Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtajana.

Varamäen vapaa-aikaa siivittävät yritysten luottamustehtävät ja toisaalta puutarhatyöt, jotka tuovat toisenlaista sisältöä elämään. Intohimoiselle puutarhanhoitajalle rakkaita ovat niin oman kodin kuin maatilan puutarha. Lähellä sydäntä ovat myös kokkaaminen, liikunta, kulttuuripahtumat ja matkustaminen.

Kuriositeettina mainittakoon, että Varamäki kävi Kuortaneen urheilulukion ja oli koulu- ja opiskeluaikoinaan aktiiviurheilija. Hänen paras saavutuksensa on 16-vuotiaiden SM-hopea 800 metrillä. ♦

Opisto tarjoaa sekä paikkakuntalaisille että lomalaisille laajasti palvelujaan.

Kuortaneen urheiluopisto palvelee lomalaisia

Teksti: Ossi Aura

Kuortaneen urheiluopisto on palvellut urheilijoita, kuntoilijoita ja lomalaisia jo vuodesta 1950 alkaen. Nykyisin opiston majoitusvuorokaudet ovat reilusti yli sadan tuhannen tasolla – opistolla on iso merkitys Kuortaneen elinvoimaan. 120 työpaikallaan opisto on paikkakunnan suurin työllistäjä, lisäksi hankinnat ja kursseilla majoittujien ostot kasvattavat taloudellista merkitystä. Puhumattakaan suurista rakennusinvestoinneista.

Urheiluopiston alkuaikoina, aina 1990-luvulle saakka, opisto miellettiin pitkälti sisäoppilaitokseksi, johon paikallisille ei ollut asiaa. Tuo mielikuva on muuttunut, nyt opisto tarjoaa sekä paikkakuntalaisille että lomalaisille laajasti palvelujaan. Liikuntaa eri muodoissaan, hyvinvointipalveluja ja tietysti maittavia ravintolapalveluja.

Kesäkuortanelaaset tutustuivat Urheiluopistoon

Kesäkuortanelaaset ry on vuonna 2007 perustettu lomalaisten yhdistys, joka tutustui Urheiluopistoon heinäkuussa 2026. Mahtava tilaisuus, opiston toimitusjohtaja Jussi Töyrylä esitteli Uintikeskuksen, Lähi-Tapiola-areenan, LemKem-areenan ja I-Mediat-areenan. Urheilupaikkoihin tutustumisen jälkeen tilaisuus jatkui Rantasaunalla musiikin, keskustelun ja ruokailun merkeissä. Musiikista vastasi Duo Sini&Levän, eli **Jukka Kotola** ja **Henri Sallila**.

Uusi Uintikeskus

Vierailu aloitettiin Uintikeskuksesta. **Jussi Töyrylä** kertoi Uintikeskuksen suunnittelun ja rakentamisen vaiheista – 17,2 M€:n rakennuskustannukset olivat 0,3 M€ alle budjetoidun. Eteisaulassa opiskeltiin digitaalisesti

ostetun rannekkeen aktivointi ja kulkeminen pukuhuoneiden kautta uima-altaille.

Uintikeskus on yksi Suomen kolmesta olympiatason 50 m altaan omaavasta uimahallista, jonka altaan positiivinen erikoisuus on tasainen pohja. Altaassa ei ole matalaa ja syvää päätä, jolloin vesi käyttäytyy uima-reiden kauhoessa rauhallisesti. Ei muodostu turhia aaltoja ja pyörteitä – silloin uidaan kovaa.

Uintikeskuksessa on 50 metrin altaan lisäksi kylpylätason pikkualtaita ja loma-aikoina myös lasten suosikka Wibit vesiesterata, joka näkyy kuvassa yllä oikealla. Uintikeskus kuvaa Wibitiä näin: *”Wibit-vesitemppurata on täynnä pomppua, liukua, kiipeilyä ja haastetta. Pysy pystyssä, nappaa ote ja etene esteeltä toiselle – tai molskahda altaaseen ja yritä uudelleen. Täällä ei jahdata ennätyksiä, vaan nautitaan vauhdista, vesi-*

Jussi uintikeskuksen edessä. Kuvat: Ossi Aura

Jussi ja Ossi fudishallilla.
Kuva: Terttu Laaja

roiskeista ja onnistumisen fiiliksestä". Wipit rakennetaan isoon altaaseen, jolloin puolet altaasta toimii 25 metrin uintiratana.

Uintikeskusta kuvataan Sporttikylpyläksi ja sitä se myös on. Tällöin hinnat tavalliseen uimahalliin verrattuna ovat hieman korkeammat, aikuisilla kertalippu 13 €, lapsilla, opiskelijoilla ja eläkeläisillä 9,10 €. Kymmenen kerran sarjaliput ovat 20 % edullisempia. Kertaliput voi ostaa Uintikeskuksen verkkokaupasta ja aktivoida rannekkeeksi QR-koodin kautta Uintikeskuksen eteisaulassa. Rannekkeella pääsee pukutilojen kautta uimaan ja uinnin jälkeen portista ulos.

Kesäkuurtanelasten kuvailut Uintikeskuksesta olivat ihailevia, on *"avaraa, siistiä ja kerta kaikkiaan komiaa"*.

LähiTapiola Areena

Toinen tutustumiskohde oli LähiTapiola Areena, joka on puusta (CLT:stä) rakennettu liikuntahalli. Monitoimihalli tarjoaa ensiluokkaiset harjoitusolosuhteet mm. salibandyille, koripallolle, cheerleadingille, akrobatiavoimistelulle sekä crosstrainingille. Tällä hetkellä hallissa harjoittelee myös Suomen painonnostomaajoukkue – rautaa on siis tarpeeksi!

Opiston nettisivuilla LähiTapiola Areenaa kuvataan näin: *Hallin pituus on 65 metriä, leveys 30 metriä ja kerrosala 2400 neliötä. Koripallokentän parketti on pohjoisamerikkalaisista vaahteraa kuten maailman NBA-kentilläkin. Salibandyille rullataan parketin päälle Taraflex-matto ja cheerleadingille lajin vaatimusten mukainen cheermatto. Monitoimihallissa on myös permanto-alue, jonka yhteydessä on valjaat ja köydet erilaisten nostojen, heittojen ja volttien harjoitteluun. Crosstraining-alueella lattia on kumilaattaa ja välineet ovat Very Black Storen.*

LähiTapiola Areena toimii myös keskeisenä kohtauspaikkana kesän lomailijoille ja liikkuville, sillä sen päädyssä toimii kesäisin välinevuokraamo sekä kesäkioski terasseineen. Aivan hallin vieressä ovat padel-kentät.

LähiTapiola Areena soveltuu hyvin isohkojen ryhmien tilaisuuksiin, hallin eri tiloja voi vuokrata ja samalla voi varata liikunnan ohjaajien palveluja. Liikunnalliset lasten synttärät voisivat toteutua mainiosti LähiTapiola Areenalla.

Lem-Kem Areena

Kolmas tutustumispaikka oli Lem-Kem Areena, puusta rakennettu kansainväliset laatuvaatimukset täyttävä telinevoimistelun harjoitushalli. Lem-Kem Areenalla harjoittelee tällä hetkellä Urheiluopiston suurin asiakaskunta reilun kymmenentuhannen leirityspäivän verran vuodessa. Asiakkaita ovat Suomen Voimisteluliiton ja sen seurojen ryhmien lisäksi monet kansainväliset voimistelijajoukkueet.

Lem-Kem Areenan erikoisuus on eri voimistelutelineiden useat versiot, siis eri kv. valmistajien mallit. Tämä mahdollistaa valmistautumisen kv. arvokisoihin, voi treenata juuri samoilla telineillä, mitä kisoissa käytetään. Voi tuntua pieneltä, mutta on aidosti tärkeä osa kisoihin valmistautumista.

Toisin kuin Uintikeskus ja LähiTapiola Areena, Lem-Kem Areena ei sovellu lomalaisten käyttöön – telinevoimistelun taito- ja turvallisuusvaatimukset ovat niin kovat, että tiloihin pääsevät harjoittelemaan vain alan taitajat asiantuntevien valmentajien johdolla.

I-Mediat Areena

Neljäs tutustumiskohde oli huikean suuri I-Mediat Areena, jalkapallon ja pesäpallon

harjoitus- ja kilpailuhalli. Areena näyttää ulkoa katsottuna isolta, mutta vasta sisällä tajuaa sen suuruuden. Mittoina hallin koko on 68 x 102 metriä, jonka lisäksi on tuhannen neliömetrin oheisharjoittelualue. Halli on rakennettu urheilun ja harjoittelun ehdoilla, siitä osoituksena mainittu oheisharjoittelualue. Kaikki harjoittelu voidaan toteuttaa samassa hallissa valmentajien ohjaamana.

Paljon muutakin löytyy

Tutustuimme jäsentapaamisessa neljään liikuntatilaan, mutta paljon muutakin opistolta löytyy. Kuortanehalli on pääosin yleisurheilun, jäähalli jääläjien ja LP-areena lentopallon harjoitus- ja kilpailutila. Lisäksi löytyy painijoille oma halli, vanha palloiluhalli ja paljon ulkoliikuntatiloja.

Tärkeä palvelukokonaisuus lomalaisille on ravintolapalvelut, jotka on rakennettu huippu-urheilijoiden vaatimusten mukaan. Löytyy buffetrueokailua, tilausravintola ja maukkaita pizzoja. Pizzat on nimetty Kuortaneen kylien ja vesistöjen mukaan, löytyy Ruona, Sysilampi, Leppälän pizzatasku. Oma suosikkini on Nisoosjärvi – siis vuolukana, vuohenjuusto, paholaisen hillo, rucola.

Majoitusta ja kuntokursseja

Liikunta- ja ravintolapalvelujen ohella urheiluopisto tarjoaa lomalaisille majoitus- ja kurssipalveluja. Majoittumaan voi tulla hyvin joustavasti ja monen tasoisin tiloihin. Löytyy hotellitason tiloja, oppilasasuntolatyyppejä tiloja ja uusimpina minivilloja, pieniä mökkejä. Kurseista perinteisimpiä ovat kesän tenniskurssit, joiden lisäksi on mm. perhekursseja. Yksi hyvä vaihtoehto on majoittua ja rakentaa itselle oma liikunta- ja hyvinvointiohjelma. Uintia, kuntosalia, ulkoliikuntaa, hierontaa. ♦

Kuukauden pohojalaanen, Huhtikuu 2026 Jorma Panula

Teksti: Anne Juppo Kuva: Panula Academy

Huhtikuun pohojalaiseksi valitsimme yksimielisesti kunniajäsenemme akateemikko, kapellimestari **Jorma Panulan**. Hän on syntynyt Kauhajoella vuonna 1930. Vuonna 1948 hän lähti Kauhajoelta opiskelemaan Helsingin Kirkkomusiikkiopistoon ensin ja myöhemmin Sibelius-Akatemiaan orkesterinjohtoa. Hän teki uraa useiden orkestereiden johtajana sekä kotimaassa että ulkomailla. Sibelius-Akatemian orkesterinjohtajan legendaarisena professorina hän toimi 1973 lähtien aina eläkeikänsä asti 1993.

Hänet tunnetaan Etelä-Pohjanmaalla myös Spelien pitkäaikaisena johtajana. Hän sävelsi ensimmäisenä Speli-vuonna 1972 Spelifanfaarin, ja ensimmäinen hänen Vaasan kapellimestarikurssinsa järjestettiin 1993 Vaasan Spelien yhteydessä. Hän on lisäksi säveltänyt useita Pohjanmaa-aiheisia oopperoita kuten Jaakko Ilkka, Jokiooppera ja Toivo Kuula -ooppera.

Minulla oli suuri ilo saada pieni juttuhenki maestron kanssa ja kuulla hänen muistojaan ja tämän hetken kuulumisia:

Lapsuudessa isä-Elis soitti viulua ja oli veistonopettajana maamieskoululla, Elsa-äiti soitti pianoa, hän itse viulua ja veljet klaneettia ja selloa. Häneen mukaansa nuoruusmuistot Kauhajoelta voidaan tiivistää: "Aurinko paistaa, urheilua ja aurinko paistaa! Iltamissakin soitin vain. Tanssimaan ei itse ehtinyt, kun piti olla muusikkona. Silimää vain pystyi vinkkaamaan."

Panula viihtyy sanojensa mukaan maalla Kirkkonummen Veikkolassa erittäin hyvin, nyt jo kolmattakymmenettä vuotta ja kodin ympäristö muistuttaa Kauhajoen maaseutua. Kauhajoella ei ole enää valitettavasti elossa ketään vanhoja pelikavereita eli soitto-kavereita. Vain veljenpojan perhe on siellä sukulaista.

Juttelimme pohojalaisista murteista ja murranoista: Häntä kuulemma hävetti, että ei osannut ratkaista Plarin viimeisimmän numeron murreristikkua. Hän odottaa kovasti, että siihen tulee ratkaisu. Panula lukee lehteä mielellään, myös jatkossa digilehtenä, ja seuraa yhdistyksemme tapahtumia. Harmitteli kovin, ettei aina pääse tapahtumiin mukaan. Murteista hän totesi, että naapurikuntien Kauhajoen ja Jalasjärven murteetkin ovat hyvin erilaiset: "Siinä ku on mettä välis". Hän lukee mielellään murrekirjoja. Kurikasta sodasta tulleen Yrttimaan sukunimi kääntyi Kauhajoella Kryytiksi ja Krouppikin löytyy. Murranojen käyttö on rikkaus ja pohojalaisten kesken yhdistävä tekijä.

Kunnioitettavan korkeasta 96 vuoden iästä huolimatta Panula opettaa yhä joka toinen viikonloppu Panula-Academyssään (lue lisää <https://www.panula-academy.com/>) nuoria kapellimestarioppilaita. Hänen mukaansa opetus vie nykyään vähemmän aikaa häneltä itseltään, kun partituurit eli "paffit" ovat jo tuttuja ennestään, eikä tarvitse enää opetustunteja valmistella. Ehtii paljon enemmän lukea kirjoja nykyään. Lentokoneeseen

hän ei enää mielellään kovin usein lähde, sanojensa mukaan ei ainakaan Amerikkaan, jonka yli hän nykyään lentää mieluummin Meksikoon opettamaan.

Opetustilanteessa yksi kapellimestarioppilas on orkesterin edessä vain 20 minuuttia, ja sen lisäksi on tilanteesta talletetun videon analysointi opiskelijan kanssa. Orkesterin palkkaus on niin kallista, että sen pidempää aikaa ei yksittäiselle opiskelijalle voida antaa. Yhdeksän kapellimestariopiskelijaa on kurssilla kerrallaan. Nuorten opettaminen kapellimestarin ammattiin on yhä Panulasta antoisaa. Opiskelija-aines on vuodesta toiseen samanlaista, aina on niitä, jotka yrittävät mennä läpi airan seipäiren raosta, mutta kyllä he jäävät siitä kiinni. On tärkeää, että sekä opettaja että oppilaat eivät teeskentele, ovat aidosti sitä mitä ovat. ♦

Kysyin Jorma Panulalta myös kolme kysymystä pohojalaisuudesta, johon sain pohojalaasen ytimekkäät vastaukset:

1. Mitä pohojalaasuus Teille merkitsee?

NOTTA ELÄN.

2. Mitkä asiat pohojalaasuudessa ovat

Teitä kannatelleet ja vieneet eteenpäin siihen, mitä olette tänään?

REILUUS JA REHELLISYYS.

3. Muita aatoksia tai terveisiä muille pohojalaasille?

OLOKAA MITOOTA, TERVYYSIÄ.

Kuva: Ruusulankadun keilahalli

Keilakisat huhtikuussa

Tiistaina 21.4.2026 järjestimme ensimmäiset Pääkaupunkiseudun Pohojalaasten keilailukisat Ruusulankadun keilahallilla. Mukana oli 12 innokasta keilaajaa, muutama konkari ja suurin osa aloittelijoita.

Kisan voitti **Jari Korkki**, hopeaa sai **Mauno Ylimäki** ja pronssia **Jussi Kilka-**

nen. Muu porukka sai hyviä kokemuksia ja joitakin kaatojakin. Olimme kaikki siitä mieltä, notta oli tosi hauskaa keilata. Kiitämme kilpailun järjestäjää **Veli-Matti Kauraa**.

Ryhmäkuvassa keskellä pokaalin kanssa Jari Korkki, hänen takanaan vasemmalta kilpailun järjestänyt Veli-Matti Kaura.

Kuvan oikeassa reunassa syyskuussa menehtynyt **Mikko Paavola**, joka toimi pitkään Pääkaupunkiseudun Alavus-Töysä yhdistyksen puheenjohtajana. Mikko oli aktiivisesti mukana myös Helsingin Eteläpohjalaisissa ja Pohojalaasten Lupissa ja Pääkaupunkiseudun Pohojalaasissa. ♦

Kirjallisuusilta huhtikuussa

20.4.2026 OmaSP:n tiloissa pääsi 40 pohojalaasta kuulemaan Ilkan emeritus-päätoimittajan **Kari Hokkasen** esityksen kirjastaan **TORPANPOIKA JA LINNANHERRA Kertomus Urho Kekkosen ja Lars Björkenheimin ystävyyydestä**. Kirja kertoo kovin erilaisista lähtökohdista urilleen ponnistaneiden miesten ystävyyydestä, toinen savolaisesta savutorpasta, toinen ruotsinkielisestä aatelislinnasta.

Presidentti Urho Kekkosen ja aatelisperheeseen syntyneen Lars Björkenheimin tiet kohtasivat jo vapaussodassa 1918, tosin heidän tietämättään. Talvisodan ja erityisesti jatkosodan he tutustuivat ja ystävystyivät. Tämä ystävyys oli aitoa ja kesti aina Björkenheimin menehtymiseen vuonna 1965 asti. Ja vielä sen jälkeen, yhteydenpito Björkenheimin perheen ja Kekkosen

välillä jatkui pitkään.

Kirjan kustantajan Verbatumin sivuilla kuvataan Kekkosen ja Björkenheimin yhteistä aikaa seuraavasti: *"Oriserigin syksyisistä peltopyyjahdeista tuli tuokioita, jolloin presidentti saattoi huohtaa raskaan ja stressaavan työnsä lomassa, nauttien ensin rakastamastaan ulkoilmaelämästä ja sen jälkeen huippuluokan kulinarismista hilpeässä seurassa, runoiluunkin herkistyen."*

Hokkasen kirja kertoo kahden miehen ystävyyydestä, mutta pitää sisällään paljon pohojalaasta lähihistoriaa. Senkin takia se on lukemisen arvoinen! Kirjan voi ostaa Verbatumin verkkokaupasta tämän linkin kautta <https://verbatum.fi/tuote/torpanpoika-ja-linnanherra/> ♦

Kuvissa Kari Hokkanen kertomassa jatkosodan vaiheista, sekä kirjan kustantaneet Verbatumin hallituksen puheenjohtaja Esko Aho lukemassa otteita kirjasta. Kuvat: Ossi Aura

Tämä seutu on mulle korvaamaton

Teksti: Pasi Pinta

Manitoban lakeuksia - preeria kuva 31.8.2026.
Kuva: Pasi Pinta

Frans Kärki nimitettiin sata vuotta sitten kappalaiseksi Laihialle. En tiedä, tunsiiko hän tai hänen perheensä Pohjanmaalla kaipuuta takaisin Pirkanmaalle, mutta uskon, että omat juuret olivat hänelle tärkeitä, samoin kuin suomalainen kansanperinne yleisemminkin. Kärki oli merkittävä kansanperinteen kerääjä. Hän teki keruumatkoja muun muassa Satakunnassa, Hämeessä, Etelä-Pohjanmaalla, Inkerinmaalla sekä Ruotsin ja Norjan metsäsuomalaisalueilla. Lisäksi hän keräsi karjalaisen siirtoväen perinnetietoa talvi- ja jatkosodan aikana. Laihia on vahvasti myös omassa taustassani, sillä isänpuoleinen sukuni on sieltä, ja isäni isovanhemmat olivat Frans Kärjen aikalaisia.

Kärjen poika **Toivo** syntyi Pirkkalassa ennen isänsä nimitystä Laihian kappalaiseksi, mutta vietti elämänsä tärkeimmät kasvuvuodet Laihialla. Pohjalaistuneesta Toivosta tulikin yksi suomalaisen kevyen musiikin suurmiehistä. Hän on itse muistellut, kuinka ankara pohjalainen pappilamiljöö vaikutti hänen nuoruuteensa ja kuinka hän soitti siellä salaa kevyttä musiikkia, jota isäpappi ei täysin hyvällä katsonut. Pohjanmaan musiikki, maisema, ihmiset ja paikallinen pelimanniperinne tulivat Kärjelle erittäin tutuiksi. Ehkä juuri siksi hänen oli niin luontevaa käsitellä pohjalaista kansansävelmää *Lakeuden kutsu*-kappaleessa, jonka sanoitti paljasjalkainen helsinkiläinen **Tuula Valkama**. Tämän jo yli puolivuosisataa vanhan iskelmän ikonisena esittäjänä tunnetaan **Pasi Kaunisto**. Kaijmani laulama ikivihreä kappale tulee minulle ensimmäisenä mieleen, kun puheeksi tulee kaipuu Pohjanmaalle.

Pohojalaasia, ja syystä tai toisesta nimenomaan kauhajokisia, löytyy täällä rapakon takana Thunder Bayssä yllättävän paljon, tai ainakin heidän jättämiään kerrostumia. Yleisesti Suomesta ja eritoten Etelä-Pohjanmaalta muutettiin ahkerasti muualle kahtena suurempana muuttoaaltona. Ensimmäinen näistä aalloista ajoittui 1800-luvun loppuun ja toinen 1960- ja 1970-luvuille. Molempina ajankohtina Etelä-Pohjanmaan maaseutu kärsi tuntuvaasta muuttotappiosta.

1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa myös ensimmäiset suomalaiset tulivat suuremmassa joukoissa Pohjois-Ontarioon, tukkikämpille, rakennustyömaille, maan-

viljelijöiksi, kaivoksille ja monille muille aloille. Luoteis-Ontariota rakennettiin toden teolla. Silloiset Port Arthur ja Fort William, jotka myöhemmin yhdistyivät Thunder Bayn kaupungiksi, kuhisivat suomalaisia jo ennen kuin itsenäistä Suomea oli edes olemassa. Uskallan väittää, että suuri osa näistä suomalaisista tulijoista oli eteläpohjalaisia.

Toinen suurempi muuttoaalto Pohjanmaalta, yli puoli vuosisataa ensimmäisen jälkeen, oli myös viimeinen, tai ainakin viimeisin suurempi aalto, joka toi suomalaisia tänne kotikaupunkiini Thunder Bayhin. Näistä eri aikoina saapuneista ihmisistä ovat muodostuneet juuri ne kerrostumat, jotka yhdessä antavat Thunder Bayn alueelle sen tunnetun suomalaisuuden leiman, ja se leima on vahvasti pohjalainen. Minun perheeni kerrostuma tuli osaksi tätä jatkumoa pitkälti viimeisen suuren muuttoaalton jälkeen.

1800-luvun muuttovirran taustalla olivat nopea väestönkasvu, suuret lapsilaumat maaseudulla, tervanpolton lopullinen alamäki sekä maata vailla olevan eli tilattoman väestön suuri osuus. Tieto paremmista ansioista ja vapaammista oloista veti monia Kanadaan ja eritoten Luoteis-Ontarioon, nykyisen Thunder Bayn alueelle.

Suurten sodanjälkeisten ikäluokkien aikuistuttua 1960- ja 1970-luvuilla Kanadaankin tuli vielä pohjalaisia siirtolaisia, mutta paljon suuremmat muuttovirrat suuntautuivat Ruotsiin ja Etelä-Suomen kasvukeskuksiin. Muun muassa paremmat koulutus- ja opiskelumahdollisuudet sekä maaseudun työttömyys ajoivat väkeä työn ja uuden elämän perässä Ruotsin teollisuuskaupunkeihin, Etelä-Suomeen sekä Kana-

daan. Vaikka moni lähti Pohjanmaalta, Pohjanmaa ei lähtenyt heistä.

Nämä otteet historian sivuilta yhdistävät minun ja teidän, arvoisten lukijoideni, nykyisiä kotiseutujamme. Yksi tai useampi edellä mainituista syistä, tai jokin niiden kaltainen, on aikoinaan kuljettanut monet meistä pois Pohjanmaalta. Vankka pohjalainen identiteetti on suurin yhdistävä tekijä välillämme. Muuttamisesta huolimatta monille meistä entiset kotikonnut Pohjanmaalla säilyvät erityisessä ja rakkaassa paikassa sydämessä. Meille jokaiselle tämä kaipuu on henkilökohtainen, ja siihen liittyvät sekä aika että paikka.

Olin kuudesluokkalainen pikkupoika, syntyni kauhajokinen, kun muutimme perheeni kanssa vuonna 1980 Seinäjoelta Kanadaan. Pohjanmaalle jäivät kaikki ystävät ja sukulaiset, koko siihen saakka eletty elämäni. Muutos oli raju. Minun henkilökohtainen lakeuden kutsuni on kytketty juuri tähän aikaan, paikkaan ja ihmisiin.

Omakohhtaisen kaipuuni hoitamista on vaikeuttanut pitkä etäisyys. Vaikka moni reissaa ja on reissannut edestakaisin Suomen ja Kanadan väliä tiheästikin, ei se minun kohdallani ole ollut mahdollista. Suomessa on toki tullut käytyä useasti, mutta se on ollut suhteellisen harvinaista herkkua. Pääkaupunkiseudun pohjalainen voi mennä viikonlopuksi kotiseudulle; minulla matka on valtameren yli. Silti meillä molemmilla voi olla sama muistikuva maisemasta, murteesta, ihmisistä ja siitä, mikä vieläkin tuntuu kodilta.

Musiikki on minulle monesti eräänlainen aikamatka. Kuulen sävelen, laulun, suljen silmäni, ja olen siirtynyt pieneksi hetkeksi toiseen aikaan ja paikkaan. Jos tilanne on siihen suotuisa, voi kyynelkin vierähtää. Sen korvaa pian pieni hymy ja kauas ulottuva katse, jossa kuva menneestä nouseekin sydäimestä.

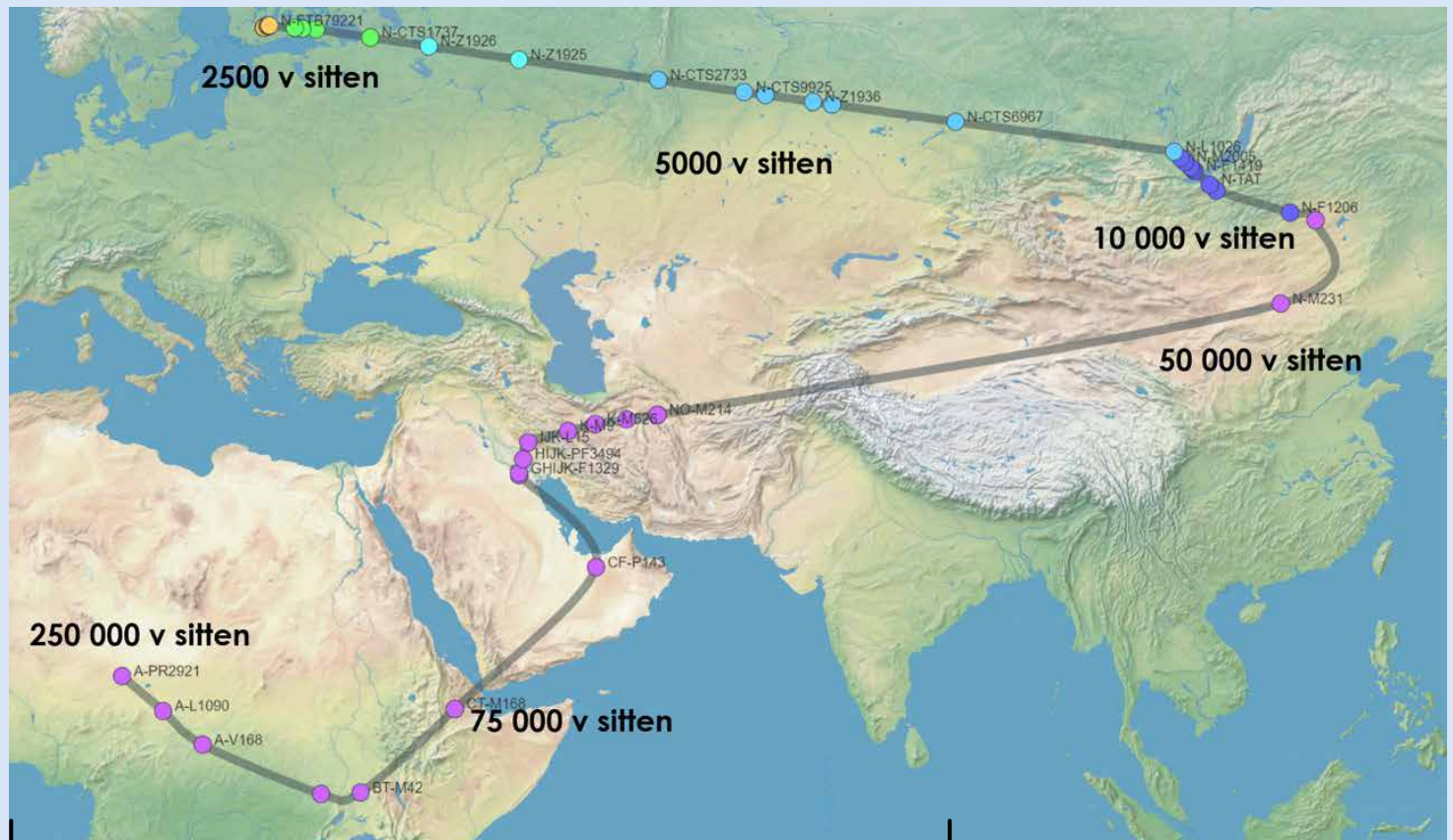
Avaan silmäni ja olen takaisin tässä hetkessä. Seuraava reissu ja lakeus kutsuu.

Tämä seutu on mulle korvaamaton. ♦

Kirjoittaja Pasi Pinta on syntytään kauhajokinen, Suomen ja Kanadan kaksoiskansalainen sekä Suomen kunniakonsuli Thunder Bayssä, Ontariossa.

Geneettinen sukututkimus täydentää tietoa suvun vaiheista

Teksti: Anne Juppo

Erään N-haploryhmän isälinjan matka Afrikasta Töysään.

<http://scaledinnovation.com/gg/snpTracker.html>

Pidin yhdistyksen tilaisuudessa 11.5. esityksen Alavus-Töysä seudun asutuksesta pohjautuen itsekustantamiini ja muiden tekemiin DNA-testeihin. Ajattelimme, että esitykseni geneettinen sukututkimustieto voisi olla mielenkiintoinen ja hyödyllinen kaikille yhdistyksen jäsenille. Siksi tässä pieni tietopläjäys aiheesta.

Geenitesti voi tuoda perinteisen sukututkimuksen rinnalle uusia sukulaisosumia ja auttaa hahmottamaan sukujuurien maantieteellisiä reittejä ja paikkakuntien asutuksen historiaa. Testi kannattaa kuitenkin valita sen mukaan, etsitäänkö lähisukulaisia vai seurataanko suoraa isä- tai äitilinjaa kauas menneisyyteen.

Kolme testiä, kolme erilaista näkökulmaa

Autosomaali-DNA-testi on monelle luontevin lähtökohta. Se etsii serkkuja ja muita sukulaisia yleensä noin viidenteen sukupolveen asti. Etelä-Pohjanmaan kaltaisilla alueilla, joilla suvut ovat vuosisatojen aikana risteytyneet monin tavoin, osumia voi kuitenkin löytyä vielä kahdeksannen tai yhdeksännen polven sukulaisiin. Itselläni on yli 11 000 serkkuosumaa! Etelä-Pohjanmaalla DNA-testejä on siis teetetty ahkerasti. Testin hinta on noin 33 euroa.

Suoraa isälinjaa (isänisänisän...) tutkitaan Y-kromosomitestillä, kuten Big Y -testillä. Suosittelenkin, että asiasta kiinnostuneet investoivat suoraan Big Y -testiin, koska nuo halvemmat Y-kromosomitestit eivät välttämättä anna aukotonta todistusta sukujuurista. Big Y -testin avulla voi jäljittää isälinjan alkuperää jopa noin 300 000 vuoden taakse. Tuloksena saadaan isälinjan haploryhmä sekä osumia geneettisesti lä-

himpiin saman isälinjan henkilöihin. Koska Y-kromosomi periytyy vain miehille, testin voi tehdä vain mies. Hinta on noin 380 euroa.

Äitilinjaa (äidinäidinäidin...) selvitetään mitokondrio-DNA- eli mtDNA-testillä. Se seuraa suoraa äitilinjaa jopa noin 100 000 vuoden taakse ja kertoo henkilön äitilinjän haploryhmän sekä lähimmät äitilinjän osumat. Testin voivat tehdä sekä naiset että miehet, vaikka mitokondrio-DNA siirtyy seuraavalle sukupolvelle vain äidiltä. Hinta on noin 100 euroa.

Isälinjat kertovat väestön pitkistä vaelluksista

Suomalaisista isälinjoista Big Y -testeissä yleisin on N-haploryhmä, jota kutsutaan myös Niilo-haploryhmäksi. Muistiinpanojen mukaan siihen kuuluu noin 58 prosenttia suomalaisista. Seuraavaksi yleisin on I-haploryhmä eli "Ivarin pojat", noin 29

prosentin osuudella, ja R-haploryhmään eli "Raulin poikiin" kuuluu noin seitsemän prosenttia. Lisätietoja suomalaisista DNA-tuloksista on FamilyTreeDNA:n Finland-projektin tulossivulla. (<https://www.familytreedna.com/groups/finland/dna-results>)

N-haploryhmän reitti Afrikasta Suomeen

Ohessa esimerkki yhdestä teettämästäni Big Y-testistä, miten N-haploryhmän, johon suurin osa eteläpohjalaisista miehistä kuuluu, on kulkeutunut Afrikasta Mongolian ja Karjalan kautta Töysään. Nämä kulkureitit perustuvat arkeologisiin kaivauksiin ja DNA-löytöihin. Keskiällä kyseisen isälinjan edustajat ovat jo olleet Suomen alueella ja rautakaudella Karjalan alueella.

I-haploryhmän reitti Balkanilta Pohjolaan

I-haploryhmän varhaisimpien haarojen arvioidaan syntyneen Balkanilla noin 25 000–30 000 vuotta sitten. Suomalaiset kuuluvat pääosin I1-haaraan, jonka synty sijoitetaan Pohjois-Ranskaan. Noin 5 000–6 000 vuotta sitten ryhmän jäseniä

eli Tanskan salmien seudulla, mistä heidän jälkeläisiään siirtyi myöhemmin Ruotsiin. Länsi-Suomessa I-haploryhmän osuus on muistiinpanojen mukaan noin 40 prosenttia, kun koko Suomen osuus on noin 29 prosenttia. Etelä-Pohjanmaalla on "viikinki" I-haploryhmän edustajia yllättävän paljon enemmän kuin esimerkiksi Varsinais-Suomessa. Ilmeisesti sinne on tullut enemmän asutusta Baltian maista ja hansakaupan myötä muualta Euroopasta.

Mitokondrio-DNA seuraa suoraa äitilinjaa

Mitokondriot huolehtivat solujen energiantuotannosta. Niissä oleva DNA periytyy äidiltä sekä tyttärille että pojille, mutta vain tyttäret välittävät sitä edelleen omille lapsilleen. Siksi mtDNA-testi soveltuu suoran äitilinjän tutkimiseen.

Myös äitilinjat jakautuvat haploryhmiin eli keskenään läheistä sukua olevien mitokondrio-DNA-linjojen kokonaisuuksiin. Ryhmiä voidaan havainnollistaa nimillä: H tunnetaan "Helenan tyttärinä", U "Ursulan tyttärinä" ja W "Wilma-klaanina". Noin 40 prosenttia Suomen nykyisistä naisista kuu-

luu H-haploryhmään. Itäisempään U-haploryhmään kuuluu noin 28 prosenttia, ja saamelaisväestössä sen osuus on noin 53 prosenttia. W-haploryhmään kuuluu Suomessa noin kymmenen prosenttia, mikä on enemmän kuin Euroopassa keskimäärin.

Miksi geneettinen sukututkimus kannattaa?

Geneettinen sukututkimus ei korvaa kirkonkirjoja, arkistolähteitä tai muuta perinteistä tutkimusta, mutta se voi vahvistaa suku-yhteyksiä, paljastaa uusia sukulaisia ja avata näkymän aikaan, josta kirjallisia lähteitä ei ole. Tietysti kannattaa ennen testin tekemistä miettiä, haluaako todella tietää, koska voi tulla myös yllätyksiä. Parhaimmillaan DNA-tulos antaa uuden johtolangan, jota voidaan verrata sukupuihin, asiakirjoihin ja muiden testaaajien tuloksiin. Siksi testi kannattaa nähdä ennen kaikkea tutkimusvälineenä: sen arvo kasvaa, kun tuloksia tulkitaan huolellisesti ja yhdistetään muuhun sukututkimustietoon ja historian tutkimukseen. ♦

RATKAISU Plari 1/2026 ristisanatehtävään. Laati ja Maiju Kettunen

1. Maksumuistutus
2. Väkivaltainen, pahatapainen
3. Pullapitko
4. Pahanilkinen lapsi
5. Kerma
6. Tehdään eläimille ohrajauhoista ja vedestä
7. Rintamaidosta vieroitus/luopuminen
8. Puhumaton
9. Laatikko

K	R	Ä	V	Ö	Ö					
		R	Ä	I	V	Ä				
A	N	K	K	A	S	T	U	K	K	I
I	H	T	I	R	I	E	K	K	O	
M	A	I	T	T	I	L	A			
P	E	P	U							
	K	I	K	K	I	V	I	E	R	U
Ö	N	K	K	Ö	Ö	N	E	N		
	L	O	O	R	A					

1. Tarjoilla, kattaa pöytä, olla vieraanvarainen
2. Voimakas, reipas
3. Tiskivesi- tai pesuvesiastia
4. Keinutuoli
5. Lantio, ristiselkä
6. Polkupyörän satula
7. Tarvita
8. Hölmö
9. Leninki, hame
10. Pukeutua liian vähiin vaatteisiin
11. Tuli

		T	R	A	H	T	E	E	R	A	T	A
		T	R	I	K	S	E	V	Ä			
				K	O	O	L	I				
S	O	U	T	U	L	A	V	I	T	T	A	
		L	U	N	T	I	O	O	M	E	T	
			L	E	S	T	A					
			R	E	N	G	Ä	T	Ä			
P	Ö	Y	R	Ö	Ö							
			T	A	N	T	T	U				
R	O	I	K	O	O	T	E	L	L	A		
			V	A	L	A	K	I	A			

*Hämes-Havusen
satoja vuosia vanha
maalaistalon pihapiiri on
ainutlaatuinen messupaikka,
ja sopiva muistutus siitä,
että edelleen
ruoka tulee maalta.*

Neljäs kuva Riitta Alapiha ja Samuli Sepponen

Ruokamessujen juontaja Mia Halonen ja toinen Maajussille morsian -ohjelmasta tuttu kasvo, oliiviöljytuottaja Ville Vitka messukeittiössä

Masterchef Suomi 2025 voittaja Samuli Sepponen kokkasi koko viikonlopun näytöskeittiössä.

Messupäällikkö Riitta Alapiha on luotsannut Kauhajoen Ruokamessuja menestyksekkäästi jo vuodesta 2012.

Elämän eväitä Kauhajoen Ruokamessuilta

Teksti ja kuvat: Mia Halonen

Sää suosi syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna, kun yli 17.000 ihmistä suuntasi Kauhajoen Ruokamessuille. Hämes-Havusen satoja vuosia vanha maalaistalon pihapiiri on ainutlaatuinen messupaikka, ja sopiva muistutus siitä, että edelleen ruoka tulee maalta. Kauhajoki onkin keskellä yhtä Suomen tärkeimmistä ruoantuotantoalueista.

Tämänvuotinen Ruokamessujen teema oli Elämän eväät. Pohjalaisia eväitä sai ostaa lähes 130 näytteilleasettajan kojusta, jotka levittäytyivät pihojen lisäksi tunnelmallisiin aittoihin, tupiin ja messutelttaan. Perinteisen lähiruoan lisäksi tarjolla oli myös uutuuksia ja erikoisuuksia, kuten Maajussille morsian -ohjelmasta tutun Ville Witkan tuottamaa espanjalaista Don Witka -oliiviöljyä.

Uusia ruokaideoita matkaevääksi sai messujen näytöskeittiöstä. Tänä vuonna kokkaamassa hääri vanhan tutun **Nanna Rintalan** lisäksi Masterchef Suomi 2025 voittaja **Samuli Sepponen**, joka hurmasi rennolla tyyliillään. Nannan kokemus ja Samulin koikeilut loivat hyvää ruokakemiaa. Reseptien raaka-aineet olivat lähellä tuotettuja ja messuilta mukaan ostettavissa.

Messuviikonloppuna oheistapahtumia levittäytyi ympäri Kauhajokea. Yksi suosituimmista oli lauantai-illan ruokatapahtuma keskustassa Kulttuuritalon pihalla, jossa sai maistella monenlaisia edullisia annoksia. Eri musiikkitapahtumat keräsivät myös illanviettäjiä lauantaina. Moni muualle muuttanut kauhajokelaislähtöinen tuntui palanneen juurilleen juuri Ruokamessujen aikaan.

Messupäällikkö **Riitta Alapiha** on luotsannut Ruokamessuja vuodesta 2012, ja oli sitä ennenkin ollut kökkäporukoissa kymmenisen vuotta. Messut ovat pieneltä kaupungilta suuri satsaus. "Kaupungin panostus Hämes-Havusen kunnostukseen tuli paremmin kuin hyvin esille mm. kestävien pihapiirien ja parkkipeltojen osalta", totesi aikoinaan Helsingistä Kauhajoelle juurtunut Alapiha. Myös talkoolaisia tarvitaan moneen. "Messukävijät olivat iloisia, näytteilleasettajat tyytyväisiä ja kaikki talkoolaiset tekivät tehtävänsä hienosti", iloitsi Alapiha.

Hyvän ruoan ystävien kannattaa panna kalenteriin ensi vuoden Kauhajoen Ruokamessujen päivämäärät 3.-5.9.2027 jo nyt, sillä silloin juhliataan 35. messuja.

Vellikello

Komiasti murtehella Ostrobotnian juhlasalissam 5.5.2026

Teksti ja kuvat: Irma Talonen

Pääkaupungin Pohojalaaset ry:n kevään 2026 päätapahtumaan Komiasti murtehella osallistui lähes 150 henkilöä.

Ostrobotnian juhlasali ja aulatila täyttyi aluksi vilkkaasta puheensorinasta, kun pohjalaisilla oli mahdollisuus praatata keskenään kahvittelun lomassa. Yhdistyksen varapuheenjohtaja **Ossi Aura** avasi tilaisuuden yhdessä yhdistyksen pitkäaikaisen aktiivin ja entisen puheenjohtajan **Jaakko A. Ojalan** kanssa. Ohjelma koostui kolmen alustajan puheenvuoroista ja eteläpohjalaisista kansanmusiikki- ja klassikkosävelmistä.

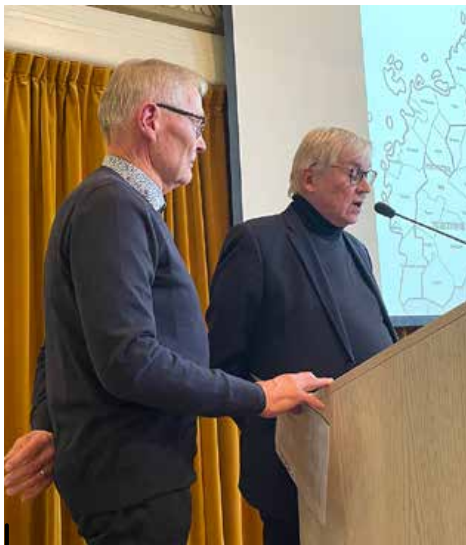
Alustajiksi paikalle oli kutsuttu Suomen Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja, FT **Teppo Ylitalo** sekä Etelä-Pohjanmaan Murreseura Krannien puheenjohtaja, kulttuurineuvos **Jorma Aro** Seinäjoelta ja suomen kielen lehtori, emeritus, **Antti Välimäki** Ilmajoelta.

Pohjalaisuus ja erilaiset murrealueet

Lapualaislähtöinen Ylitalo on väitteli Helsingin yliopistossa vuonna 2025 otsikolla *"Nurkkakuntaisia puukkojunkkareita vai parhaita suomalaisia? – Pohjalaiset ja pohjalaisuus oppineiden julkaisuissa 1841-1875"*. Väitöskirjaan voi tutustua tämän [LINKIN](#) kautta.

Jorma Aro on toiminut pitkään P&E Hällströmin sukuseuran sukuneuvostossa. Hän on myös Jaakko Ilkka Seura ry:n ja Suomen Heimot ry:n puheenjohtaja. Välimäki on vuonna 1998 perustetun Murreseura Krannien ja Ilmajoki-Seura ry:n varapuheenjohtaja. Vuonna 2012 Välimäki julkaisi laajan *Ilmajoen murteen sanakirjan*. Yhdessä Aro ja Välimäki ovat mm. kääntäneet *Asterixin* Etelä-Pohjanmaan murteelle.

Ylitalo alusti otsikolla *"Etelä-Pohjanmaan murre ja kveenien kieli pohjalaisena identiteettitekijänä 1800-luvulla"*. Tuolloin pohjalaisuudesta oli vallalla useita toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Suomen alueella ajateltiin asuvan kaksi kantaheimoa, hämäläiset ja karjalaiset, jotka muodostivat läntisen ja

Antti Välimäki (vas) ja Jorma Aro (oik)

Teppo Ylitalo

itäisen kieli-/murrealueen. Kirjailija, pappi ja suomen kielen kehittäjä **Antero Wareljus** tutki ja julkaisi 1847 ruotsinkielisen artikkelin *Bidrag till Finlands kännedom in etnografiskt hänseende*. Siinä Wareljus löysi kahden päämurteen lisäksi eteläpohjalaisen kainuun murteen, nk. kveenien kielen, jonka erityispiirteisiin kuului mm. h-ääne konsonantin jälkeen, kuten sanassa *"kirkhansininen"* ja *"kethään"* ja nominatiivin s-pääte, kuten sanoissa *"perkeles"* ja *"Tamperes"*. Kveenien kielestä ei kuitenkaan tullut kolmatta murrealuetta. Eteläpohjalaismurre olisi voitu nostaa tässä vaiheessa Suomen kolmanneksi päämurteeksi, mutta niin ei käynyt.

Sen sijaan jo 1700-luvun jälkipuoliskolla vahvistunut kansallisuusaate säilyi elinvoimaisena. Yhteistä nimeä etsittiin koko Suomen alueelle osana Venäjän imperiumia. **Elias Lönnrot** etsi Suomen uljasta muinaisista menneisyyttä Karjalasta ja kalevalaisista runoista. Pohjalaiset puolestaan brändäsivät itsensä parhaiksi suomalaisiksi. Siis juroista hämäläisistä ja vilkkaista karjalaisista kehittyneeksi kehittyneemmäksi versioksi.

Oululais-alajärveläinen **J.W.Snellman** sanoi, että tarvitaan kansallisuusohjelma, kansa pitää sivistää, ja sivistyneistö pitää kansallistaa. Toisin sanoen ruotsinkielinen ylimystö piti suomalaistaa. Snellmanin tavoitteena oli tehdä kaikista samanlaisia suomalaisia, kun taas **Zachris Topeliuksen** mielestä kaikki saivatkin olla erilaisia, koska kaikilla on erilaiset tehtävät. Hän korosti, että pohjalaistenkaan ei pitänyt olla tai tulla

samanlaisiksi kuin vaikka karjalaiset, koska erilaisuus on edellytys sille, että muodostetaan yhdessä jotakin enemmän. Topelius oli kotoisin ruotsinkieliseltä Pohjanmaalta ja ehkäpä juuri sen vuoksi hän katsoi, että koko maan erinomaisimmat ihmiset tulivat hänen kotiseudultaan.

Pohjanmaa vaurastui 1700-luvulta lähtien, kun rannikolla käytiin kauppaa ja rannikko-kaupungit kasvoivat ja kehittyivät. Vauraus nosti itsetuntoa niin, että välillä uho purus yli ja esiintyi ylioppilaiden rettelöintiä yms. Itsetunto etsi väylää. Vallalla oli sääty-yhteiskunta, jossa pohjalaiset eivät kuuluneet eliittiin, mutta heillä oli rahaa ja itsetuntoa. Pohjalaisista rakennettiin suomalaisia, jotka olivat muita tarmokkaampia, rohkeampia, kätevämpiä ja itsenäisempiä. Pohjoispohjalaiset erottuivat rauhallisina kauppiasluonteina, eteläpohjalaiset taas tappelunhaluisempina ja kiihkeämpinä. Rannikon ruotsinkielisissä yritteliäisyys ja monet muut parhaiksi nähdyt ominaisuudet korostuivat. Pohjalainen sivistynyt keskisääty pyrki nostamaan omaa yhteiskunnallista asemaansa profiloimalla pohjalaiset suomalaisten parhaimmistoksi ja korostamalla heidän kansallista merkitystään. Näin pyrittiin pääsemään osaksi hajoavan sääty-yhteiskunnan jälkeistä kansallista intelligentsiaa.

Herää kysymys, että miksi kveenien kielestä ei tullut hämäläisten ja karjalaisten murteiden rinnalle kolmas murrealue ja pohjalaisten identiteetin perusta. Käsitys itä- ja länsimurteista oli jo hyvin vakiintunut, ja sitä

Kuvassa vasemmalta oikealle Ossi Aura, Jaakko A Ojala, Moona Viitala, Helmi Ojaluoma, Antti Välimäki, Teppo Ylitalo ja Jorma Aro.

oli vaikea haastaa; toisaalta pohjalaisten paremmuudentunnon riitti muutenkin aineksia historiasta ammennettavaksi. Etelä-Pohjanmaalla oli kaksi erilaista kveenien murrealuetta, lapualaanan ja ilmajokinen. Ylitalon mukaan ilmajokinen varasti shown ja siitä tuli yleismurre. Nykyiset pohjalaismurteen alkoivat hahmottua vähitellen yhteiskunnan voimakkaan muutosprosessin seurauksena 1800-luvun lopulla. Pohjois-, Keski- tai Etelä-Pohjanmaata erillisinä alueina ei edes tiedostettu vielä 1870–1880 -luvuilla.

Ylitalo kannusti kaikkia käyttämään murretta rohkeasti, koska murre juurruttaa meitä omaan kotiseutuun.

Pohjalaismurteiden eroista

Aro ja Välimäki olivat valinneet alustuksensa otsikoksi *"Pohjalaismurteiden eroista eri puolilla Etelä-Pohjanmaata"*. Aro kertoi pohjalaismurteen erityispiirteistä esimerkkien kautta ja Välimäki täydensi ja taustoitti esimerkkejä. Yleisö sai kuulla laajan kattauksen pohjalaismurteista hauskoilla ja opettavaisillakin tarinoilla höystettynä.

Murrealueista Aro ja Välimäki mainitsivat: eteläiset (kuten Isojoki), läntiset (kuten Jurva ja Laihia), pohjoiset (kuten Vimpeli ja Soini) ja itäiset (kuten Kuortane ja Alavus) alueet sekä lisäksi keskisen alueen, johon kuuluvat Ilmajoki, Kurikka, Jalasjärvi (nyk. Kurikka), Kauhajoki, Seinäjoki ja Nurmo (nyk. Seinäjokea). Tässä muutamia esimerkkejä:

Pre-kiriaan: *prikka; prunni; pranstakka; preivi; prenikka; propsi; prottommi; pruu-katahan; pääsätähän; prouvaa peliätähän (= tarjotin; kaivo; hiilihanko; kirje; mitali/ kunniamerkki; paperipuu; kova kiire; pitää tapanaan; metelöidä; rouvaa pelätään)*

Tr-alakuuset sanat: *trahteeri; traksilat; trampata; triivu; trajata; ollahan trallai-päällä; trossata (= kestitys; olkaimet; polkea; lumikinos; kuljettaa/raahata; olla pahalla päällä; kerskua/mahtailla)*

H-kirijaamen säilyminen: *olla reiruhun; kerittihiin; pannahan omena neliähän osahan; mennähän kirkkohon; tulin kattomahan vanhaa kotokylääni; Ilimajoella, Kurikas ja Jalasjärvellä mennähän, mutta Alahärmäs ja Laihialla menhän (= olla kunnollisesti; ehtiä; jakaa omena neljään osaan; ...)*

Heikki Hemmingin runon mukaan pohjalaanen on *"ylipäänsä viisas olento maailman-kaikkeures"*.

Nuoria lahjakkaita muusikoita Etelä-Pohjanmaalta

Sibelius-Akatemian opiskelijat, Lapualta kotoisin oleva **Helmi Ojaluoma** (piano) ja Kauhajoelta lähtöisin oleva **Moona Viitala** (laulu ja viulu), olivat valinneet esitettäväksi kappaleita, jotka kertovat eteläpohjalaisesta kulttuurista ja laulut on myös sanoitettu alun perin murteella. Ojaluoma ja Viitala haluavat ylläpitää ja edistää kansanmusiikkia tunnettuna tyyli-ilajina (genre), jotta tämä rikas perintö siirtyy sukupolvelta toiselle. He

esittivät tilaisuuden eri vaiheissa seuraavat kappaleet:

Toivo Kuula: *Tuuli se taivutti*

Ville Kangas: *Suomalainen häävalssi*

(viulu ja piano)

Hiljaiset soinnut

(kaustislainen marssi ja kansansävelmä)

Toivo Kuula: *Niin kauan minä tramppaan*

Arto Järvelä: *Resumatin polkka*

(viulu ja piano)

Oskar Merikanto: *Onnelliset*

Lisäksi yhteislauluna laulettiin

Jussi Asun *Kirijeen sulle kirijootan*

Tuliaisina Etelä-Pohjanmaalta saatiin kauhajokisia servettejä ja ilmajokisia karkkeja. Ilmajoen kunnanjohtaja toivotti alustajien välityksellä kaikki tervetulleeksi Ilmajoen musiikkijuhlille.

Ossi Aura kiitti esiintyjiä ja yleisöä yhdistyksen puolesta. Esiintyjille hän lahjoitti tarjottimet, joita oli tilaisuuden ajan myynnissä.

Yhdistys sai tilaisuuden jälkeen jäsenille lähettämänsä verkkokyselyn kautta runsaasti kiittävää palautetta sekä alustajien ja muusikoiden esityksistä että yleisesti aiheeseen liittyvän tilaisuuden järjestämisestä. Paljon myös toivottiin samantyyppisten tilaisuuksien järjestämistä jatkossa. ♦

Linkkejä:

[Suomen Kotiseutuliitto](#)

[Petter ja Elisabet Hällströmin sukuseura ry](#)

[Jaakko Ilkka seura ry](#)

[Etelä-Pohjanmaan murreseura Krannit ry](#)

[Kirja: Ilmajoen murteen sanakirja](#)

Todellisen näköinen rakkaustarina Pohjanmaalta

Teksti ja kuva: Hilkka Kotkamaa

Ann Luise Bertell kertoo rakkaustarinan pohjalaisen talontyttären Rutin ja ukrainalaisen sotavangin Antonin välillä.

Ann Luise Bertell on kirjoittanut kirjan sodasta, Rutista ja Antonista. Ja Verneristä. Kysymys kuuluu onko tarina *Halun ja surun maa* totta tai edes mahdollinen?

Eletään vuotta 1944 ja paikkakunta on Vöyri. Voiko pohjalainen talon tytär rakastua tulisesti ukrainalaiseen sotavankiin, sillä aikaa kun aviomies Verner oli rintamalla? Näin tapahtui Pohjanmaalla kun sota sekoitti elämisen kuviot ja epävarmuus teki ihmisistä herkkiä ja epätoivoisia.

Rut oli lapsena eläväinen ja vilkas tyttö. Äiti kehui ainokaistaan kaikille, mutta tätä toruttiin: "ei käy päinsä kerskua omasta lapsestaan sillä tavalla".

Rut peri ison kotitilansa. Hän menestyi koulussa, mutta ei ollut kiinnostunut kouluista, vaan hän halusi tehdä lujasti töitä kotitilalla. Tila oli hänelle kaikki kaikessa.

Rutin kohtaloksi tuli julma sota, joka käänsi kaiken pääläelleen. Kohtaloon kuului rakkaus kahteen mieheen, naapurin poikaan Verneriin sekä sotavankiin Antoniin. Rut tunsu olevansa hyvä monessa asiassa, rakastamisesta erityisen hyvä. Hanurinsoitto sai hänet liikkeelle, hän tanssi, itki ja nauroi yhtä aikaa. Rut oli kuin kaimansa Raamatun Ruut, uskollinen, rohkea ja epäitsekäs.

Nuoripari Rut ja Verner sai tilan haltuunsa, he tekivät ahkerasti töitä, lapsia ja rakensivat maata. Ilot ja pettymykset, saavutukset ja surut hoidettiin yhdessä. Kaikesta selvitettiin kunnes tuli vastaan asia, joka oli ylivoimainen. Ilman myrkytti viha, joka sytytti sodan.

Sodasta seurasi yksi koettelemus kerrallaan. Ensimmäinen oli annettava hevonen ja marraskuussa 1939 vietiin Verner. Lähdössä oli vain yksi hyvä puoli, tilan rukiit ehdittiin korjata pellolta. Kipeä luopuminen tapahtui, kun esikoispoika Finn lähti vapaaehtoiseksi.

Ilman miestä oli tilanpito vaikeaa. Moni työ jäi tekemättä, peltoja rämettyi, viljaa jäi pellolle, halkovaja tyhjeni. Tällä menolla talo menisi tarviölle. Vielä yksi sadonkorjuu ilman Verneria oli liikaa. Kunnes levisi huhu, Isossakyrössä oli vankileiri, josta saattoi saada vankeja talojen töihin ruokapalkalla.

Ei ikinä ryssää taloon, Rut ajatteli. Ensimmäinen oli päästävä sen yli mitä viholliset olivat

tehneet Pohjanmaalla Isovihan aikaan. Nyt he pommittivat Suomessa monella paikkakunnalla. Vaihtoehdot olivat silti vähissä. Talon asiat pahasti rempallaan. Joku kertoi että vangit ovat tavallisia ihmisiä ja osasivat tehdä maatalon töitä. Lisäksi Vaasaakin jo pommitettiin. Kunnasta tuli tieto, että tilalle tulisi mies nimeltään Anton Demtsenko.

Miten paljon helpompaa olikaan, kun talossa oli mies. Nyt vain väsytti, mutta vielä olisi jaksettava ohran kylvö ja perunan istutus. Ajat olivat kauheita, mutta talvi olisi pelastettu, jos halkoliiteriin saisi puita, viljat puitua ja perunakellari olisi täynnä.

Kaikesta teki erityisen raskasta kalvava pelko, että pappi kääntyy oman talon veräjältä sisään. Suruviestit koskivat liki jokaista kylän perhettä ja sukua. Myös Rut sai osansa. Rintamalla sota jatkui periksiantamattomalla voimalla. Monen sukupolven työ perintötilalla tulisi antaa seuraaville sukupolville, ei Neuvostoliitolle. Tilan omistajia tulisi odottaa omat pellot, ei Siperia. Ei ikinä.

Arki oli pakko saada sujumaan, mutta vielä tuli uusi tehtävä: Korpilahden ja Suojärven kylistä oli tullut Vöyrin seudulle joukko Karjalan evakkoja, lapsineen, tavaroineen ja lehmineen.

Kaikkialla puhuttiin sodasta, sankareista, kaatuneista ja rauhasta. Vain Rutin rakkaustarina oli salaisuus ja siksi vaiettava kuoliaaksi. Toki kylällä puhuttiin Ruthin komeasta rengistä. Juorukellot nokkivat hänen lihaansa. Naisen ja miehen kesä työssä rinnakkain johti kiellettyyn suhteeseen. Siihen ei tarvittu edes yhteistä kieltä. Eikä Anton ollut venäläinen vaan ukrainalainen. Tiloilta sijoitetuilla vangeilla oli hyvä olla peltoissa, eritoten kun ulos ei päässyt Vaasan rangaistusleiriltä, josta kuului kauheuksia, nälkää ja kidutuksia.

Ruis saatiin leikattua ja radiosta tuli tietoa: Suomi ja Neuvostoliitto ovat solmineet rauhan. Mitä se merkitsi Rutin rakkaudelle? Mitä Antoniille? Stalin lähetti viestin, että kaikkia palavia sotavankeja käsitellään maanpetteureina. Miten Rutin tarina jatkuu? Kuinka Antonin käy? Sen säästän *Halun ja surun maa*-kirjan lukijoille. Tällaista on tapahtunut Pohjanmaan historiassa. ♦

Pohojalaasten golfmestari 2026 on Sirpa Tuisku

Ensimmäisinä mestaruutta tavoittelemaan lähtivät Asko Kallonen, Tarja Kallonen, Mikko Pukkinen ja Risto Kettunen.

Toisessa flaitissa avauslyöntiä odottamassa Juha Antila, Jukka Tikkala, Maiju Kettunen ja Markku Jalonen.

Voittotuloksia takonut ryhmä Marianne Antila, Harri Tuisku ja Sirpa Tuisku.

Viimeisessä ryhmässä pelasivat Aki Peltola, Heikki Kuuttila, Juha Pirkola ja Raija Stjernvall.

Kuvat: Maiju ja Risto Kettunen

Maanantiaamu 10.8.2026 valkeni aurinkoisena, kun 15 pohojalaaskisan pelaajaa lähti tavoittelemaan Pääkaupunkiseudun Pohojalaasten golfmestaruutta. Viime vuoden mestari **Keijo Kiviluoma** ei päässyt puolustamaan mestaruuttaan. Kisa käytiin Nurmijärven golfkeskuksessa, jossa on kolme 9-reikäistä kenttää A+B+C. Meille osui A+C, jossa haastetta antoi varsinkin C-kenttä.

Nurmijärven kenttä on kaunis ja hyvin hoidettu. Klubitaloa olen aina ihaillut sen monimuotoisuuden vuoksi, on varsinainen ravintola, lasiterassi ja vielä avoterassikin. Palvelu klubilla ansaitsee ehdottomasti kiitosmaininnan, samoin maistuva ravintolatarjonta. Palvelupäällikkö **Johanna Purhonen** lahjoitti palkinnoksi greenfeet NGK:n kentälle ja niiden tavoittelu siivitti pohojalaaset hyvin golftuloksiin.

Jokaisessa flaitissa oli määritelty vastuuhenkilö pitämään huolta pelinopeudesta, jonka turvin ehdimme hienosti klubin suojiin sateen ja ukkosien alta.

Uusi mestari on Sirpa Tuisku

Tiukan kisan lopputulemana saimme uuden PÄÄKAUPUNKISEUDUN POHOJALAASTEN GOLFMESTARIN, jonka tittelin ja kiertopalkinnon sai vuodeksi itselleen Botnia Golfin jäsen, Kauhajoelta kotoisin oleva **Sirpa Tuisku**. Sirpan voittotulos oli 33 bogeypistettä. Kiertopalkinnon, Alvar Aallon teräslautasen lisäksi voittaja sai greenfeen sekä Nurmijärven Golfkentälle että Järviseudun Golfiin.

Toiseksi, samalla pistemäärällä, mutta korkeammalla tasoituksella, ylsi uuden

Kokoontuminen ja info

mestarin vai pitäisikö sanoa mestarittaren puoliso **Harri Tuisku**. Ja palkinto, greenfee Järviseudun Golfiin, osui kohdalleen, ja niinpä aviopari pääsee yhdessä pelaamaan kierroksen Etelä-Pohjanmaan parhaimpiin kuuluvalla golfkentälle Lappajärvelle. Järviseudun Golf on kaunis ja ihan omassa luokassaan losseineen ja saarigriineineen.

Kolmannen sijan kisassamme saavutti **Marianne Antila** 30 pisteellä.

Kilpailimme kahdella par3-reiällä myös siitä, kuka pääsee avauslyönnillä lähimmäs lippua. A3:lla lähimmäs löi **Sirpa Tuisku** ja C7:llä **Juha Pirkola**.

Voittaja Sirpa Tuisku

Ensi vuonna kisataan Pohjanmaalla?

Yhdistykseemme kuuluu koko joukko golfareita. Tänä vuonna kisaan ilmoittautuneita oli 21, mutta eri syistä poisjääneitä oli 6 henkilöä. Keskustelimme jo perinteeksi muodostuneen mestaruuskisan toteuttamisesta ensi vuonna mahdollisesti Etelä-Pohjanmaalla, tämän vuoden voittajan kotikentällä Botnia Golfissa tai Järviseudun Golfissa Lappajärvellä tai mahdollisesti molemmissa. ♦

Lämmin kiitos kaikille osallistujille, tästä on hyvä jatkaa.

Maiju Kettunen

Teksti ja kuvakollaasi: Ossi Aura

Pohojalaasten kevät meni hienosti Mutta parannettavaa on silti

Tein 13-21.5.2026 palautekyselyn Pääkaupunkiseudun Pohojalaasten jäsenille. Kysely toimitettiin sähköpostiin 545 jäsenelle ja vastauksia saatiin 68. Vastaus-% oli siis alhainen ja se heikentää tulosten luotettavuutta. Mutta jokainen vastaus on aito vastaus – etenkin sanalliset terveiset yhdistyksen hallitukselle.

Tapahtumat saivat hyvän arvioinnin

Järjestimme kevään aikana kahdeksan tapahtumaa, joka määränä oli melkoisen hyvä saavutus. Palautekyselyyn vastaajat arvioivat tapahtumat viisiportaisen arvioinnin kautta, jossa 1=heikko, 2=välttävä, 3=tydyttävä, 4=hyvä ja 5=erinomainen. Kuvassa 1 tapahtumien arviointien yhteenveto.

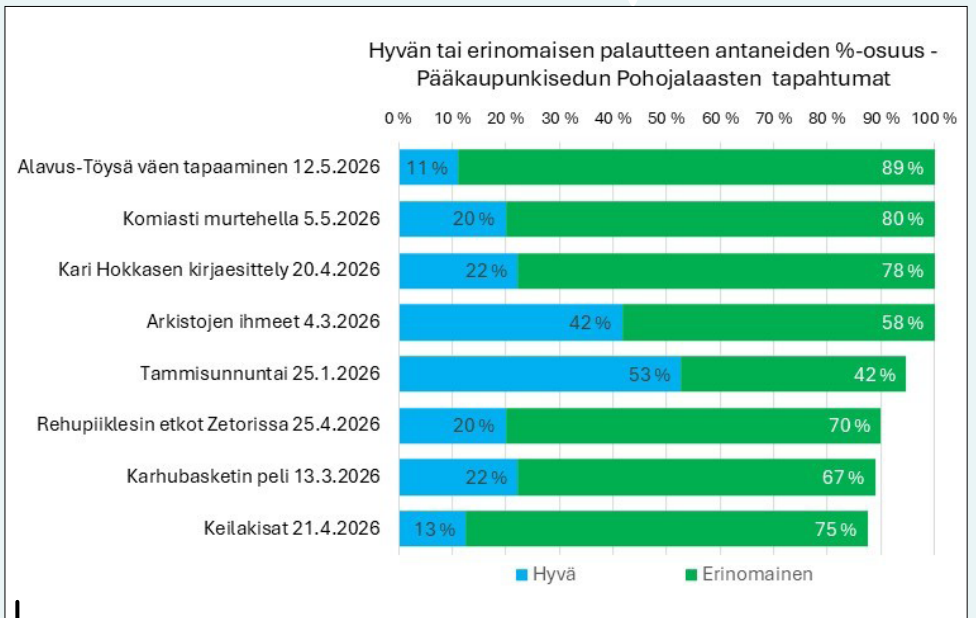
Kuvassa 1 on tapahtumiin osallistuneiden arvioinnit ja tosi hyvältä ne näyttävät. Neljä tapahtumaa sai täyden 100 % hyvän tai erinomaisen arvioinnin summana ja muissakin päästiin 88 – 95 %:iin.

Toimintojen arvioinnit 90 %:n tasolla

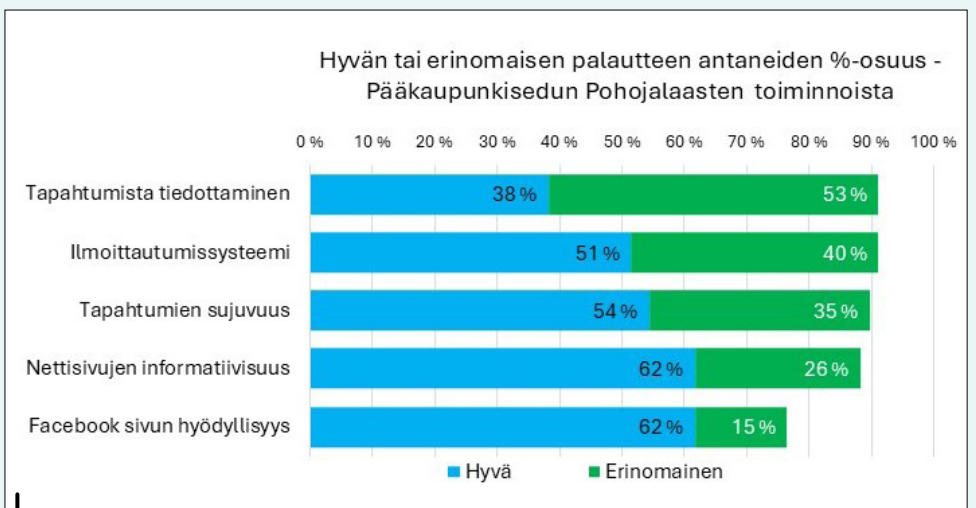
Halusimme selvittää jäsenten tyytyväisyyttä myös eri toimintoihin. Yhteenveto palautteista kuvassa 2.

Jäsenkunta on tyytyväinen eri toimintoihin, tiedottaminen ja ilmoittautuminen saivat yli 90 %:sti hyvän tai erinomaisen palautteen; tapahtumien sujuvuudessa ja nettisivujen informatiivisuudessa päästiin lähelle 90 %:ia; facebookin heikompaa arvioita selitettiin muutamissa vastauksissa sillä, että ihmiset eivät ole Facebookissa.

Numeraaliset palautteet kannustavat kovasti jatkamaan samalla tavalla.

Kuva 1. Pääkaupunkiseudun Pohojalaasten kevään 2026 tapahtumien palaute.

Kuva 2. Pääkaupunkiseudun Pohojalaasten toimintojen palaute kevään 2026 ajalta.

Sanallisten vastausten analyysi toi hyviä kehitysideita

Sanallisia terveisiä hallitus sai 43 kappaletta ja näistä 80 % oli positiivisia, kannustavia ja osin jopa ylistäviä. Kiva niin, toiminta on aktivoitunut, monipuolistunut ja mahdollistanut tuttujen tapaamisen ja seurustelun. Kaiken takana on tietenkin aktiivinen hallitus ja ripeä sähköinen viestintä.

Saimme positiivisen palautteen ohella myös paljon kehitysideita:

Kulttuuri, historia, murteet ja pohjalaisuus

Moni vastaaja nostaa nämä yhdistyksen vahvuuksiksi. Murreilta sai useita kiittäviä mainintoja, samoin arkisto- ja kirjallisuussaiheet tilaisuudet.

Yritysvierailut ja vaikuttajatapaamiset

Useampi toivoo paluuta aiempien vuosien tyyppisiin yritys-, media-, elinkeinoelämä- ja yhteiskuntavierailuihin. Esimerkkeinä mainitaan muun muassa yritykset, Yle, S-ryhmä, Lumene ja Lapuan Kankurit.

Ajankohtaiset teemat ja nykypäivän pohjalaisuus

Osa kokee, että yhdistyksen pitäisi näyttää enemmän tämän päivän ja tulevaisuuden Etelä-Pohjanmaata, ei vain perinnettä.

Joihinkin palautteisiin on hyvä vastata

Joissakin palautteissa kaivattiin kovasti Pohojalaasten Lupin toimintoja – Lupillahan on upea historia. Osa palautteista oli selkeästi ”me teimme” tyyliä, siis Lupin vastuuihmisten kirjoittamia ja osa taas ”minä osallistuin” tyyliä, siis Lupin jäsenten kirjoittamia. Omassa ajattelussani arvostan kovasti tekijöiden näkemyksiä.

Mutta toki yritämme saada yrityksiä, yrittäjiä ja liike-elämän toimijoita mukaan tapahtumiin – nythän heitä on ollut mukana uudistuneessa Plarissa **MSK Groupin**, **Atrian** ja **Juustoportin** tarinoiden myötä. Tässä lehdessä esillä ovat **Teuvan keitintehdas** ja **Kuortaneen urheiluoipisto**.

Yhdistyksenä emme ole pohjalaismaakuntien edunvalvoja pääkaupunkiseudulla – siihen eivät muskelimme riitä. Maakuntien lii-

toilla on kymmenpäinen edunvalvojien kaarti ja kaupungeilla ja kunnilla moninkertainen elinkeino- ja elinvoimavastaavien joukko. He hoitavat pohjalaismaakuntien edunvalvontaa kansanedustajien ohella.

Sääntöjen tarkoituksena ohjaa toimintaamme

Pääkaupunkiseudun Pohojalaaset syntyi kolmen yhdistyksen Helsingin Eteläpohjalaisten, Pohojalaasten Lupin ja Pääkaupunkiseudun Töysä-Alavus -yhdistyksen yhdistymisenä. Keskusteluissa oli mukana lukuinen joukko kunkin yhdistyksen vastuuihmistä ja niiden tuloksena allekirjoitettiin aiesopimus, tehtiin säännöt ja sovittiin hallituksen mandaatit. Nämä kaikki informointiin hyvin avoimesti eri yhdistysten medioissa.

Pääkaupunkiseudun Pohojalaaset ry:llä on sääntöjen 2 pykälän mukaan seuraava tarkoitus ja toiminnan laatu; kirjaan sen tähän vaikka tiedä, että se on joidenkin lukijoiden mielestä hätävarjelun liioittelua.

Yhdistyksen tarkoituksena on:

- 1.edistää ajassa elävän pohjalaisuuden tunnettuutta pääkaupunkiseudulla
- 2.toimia pohjalaislähtöisten ihmisten kohtaamispaikkana ja
- 3.vaalia pohjalaisia perinteitä.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys

- 1.järjestää kiinnostavia tapahtumia
- 2.pitää yhteyksiä pohjalaismaakuntien toimijoihin ja
- 3.toteuttaa vuorovaikutteista viestintää suomeksi ja ruotsiksi.

Tarkoituksista ovat kohdat 2 ja 3 ovat toteutuneet saadun palautteen mukaan mainiosti, ajassa elävän pohjalaisuuden tunnetuksi tekemisessä on palautteen mukaan kirittävää. Tapahtumissa olemme tätä toteuttaneet vähän, mutta viestinnässä paljon. Plariin on tullut uusi pohjalaisia yrityksiä esittelevä kokonaisuus. Lisäksi olemme esitelleet Plarissa ja nettisivujemme ajassa eläviä pohjalaisia ihmisiä Kuukauden pohojalaanien palstalla. Urheiluvalmentaja **Hannu Kangas**, Euroviisusensaatio **KAJ** ja sen jäsen **Axel Ähman**, tutkija **Anneli Ritala**, taidemaalari **Petri Ala-Maunus**, kirjailijat **Markus Nummi**, **Kaisu Tuokko** ja **Maarit Tastula** ovat Plarissa esiin nostettuja pohjalaisnimiä. Kuukauden pohojalaasia ovat olleet **Hannu Kangas**, Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja **Teppo Ylitalo**, Ilmajoen Musiikkijuhlien hallituksen

puheenjohtaja **Riitta Pihlajamäki**, **Anneli Ritala**, ministeri **Joakim Strand**, SEAMK:n osaamisaluejohtaja **Marjo Joshi** ja kapellimestarilegenda **Jorma Panula**, joka muuten 96 vuotiaana elää ajassa ja opettaa kapellimestareita kansainvälisessä akatemiassaan,

Jatkamme valitsemallamme linjalla – tuomme esiin ajassa elävää pohjalaisuutta Digi-Plarissa ja Kuukauden pohojalaanien palstalla. Ja tietysti tapahtumissa on mukana aktiivisia pohjalaisia.

Tapahtumien ja aktiivisuusryhmien anatomia

Kirjasimme sääntöihin seuraavaa: *Hallitus voi asettaa avukseen erilliskysymyksiä varten tarvittavan määrän toimikuntia tai kutsua asiantuntijoita.* Tämä tarkoittaa esimerkiksi urheilujaoksen nimeämistä, joka löysästi on jo tehtykin ja useita urheilutapahtumia järjestetty – kaikki jäsenten aktiivisten yhteydenottojen pohjalta. Aktiivit järjestävät ja yhdistys maksaa osan kustannuksista. Tässä samalla vastaus kahteen palautekyselyyn ”Miksi paljon urheilua?” kysymykseen.

Aiesopimuksessa kirjattiin Pääkaupunkiseudun Töysä-Alavus -yhdistyksen jäsenille mahdollisuus kokoontua omalla porukallaan uuden yhdistyksen alla. Tämä toteutettiin ensimmäisen kerran 12.5.2026, toki kaikille avoimena tilaisuutena. Meitä ei-töysäläis-alavutelaasia oli paikalla kaksi, ja hyvin sovimme porukkaan.

Otamme Pohojalaasten hallituksessa palautteen ”tosisnamme”. Viritellään nykypäivän hauskoja ja asiapitoisia tapahtumia – tietysti rahallisten resurssien mukaan. On helppo pyytää pohjalaisia huippubändejä esiintymään, mutta on vaikea maksaa heille kunnon korvaus. Meillä on varaa kahteen – kolmeen isoon tapahtumaan ja 6-8 pienempään. Ison tapahtuman, kuten Bottalla 5.5.2026 pidetyn Komiasti murtehella -tilaisuuden kustannukset ovat 3000-4000 euron tasoa. Siis pullakaffeilla! Jos tarjoamme ruokaa, nousee kustannus iltapalalla viiteen ja illallisella seitsemään tuhanteen euroon. Ja siihen sitten bändin 2-3000 € päälle. Noin 20000 euron vuosibudjetti asettaa luontaiset rajoitteet toimintojen toteuttamiselle.

Yksi mahdollisuus oikein hienoon – ja kalliiseen – tapahtumaan on illalliskortti. Kuvaamassani ”illallinen ja huippubändi” tilaisuudessa se voisi olla 60€ / henkilö, sitä voidaan kokeilla. ♦

AKATEEMINEN
AKADEMISKA

ANNELI KANTO
ELÄMÄN LANGALLA

ANNELI KANTO ELÄMÄN LANGALLA

ANNELI KANTO ELÄMÄN LANGALLA

ANNELI KANTO ELÄMÄN LANGALLA

Anneli Kanto teki päiväkirjaa elämästä ja kolmesta sodasta

Teksti ja kuva: Hilkka Kotkamaa

Anneli Kanto piti päiväkirjaa elämästään kesäkuusta kesäkuuhun 2024-2025 otsikolla *Elämänlangalla – kolmen sodan päiväkirja*. Arjen ja juhlan kuvaukset tuntuivat monille tutulta, eritoten vanhojen muistelu ja iän pohtiminen. Miltä tuntuu olla tämän ikäinen, on mikä on helppoa ja mikä kokemus kaiken nähnyttä sykehdyttää. Tähän päiväkirja on suorastaan kätevä.

– Ryhdyin päiväkirjan pitoon vastapainoksi draamakirjoittamiselle. Takana oli vaativa työ ooppera Isoviha ja olin tehnyt kolme muutakin näytelmää. Pelkäsin onko minulta mennyt näppituntuma proosan kirjoittamiseen. Aluksi kirjoitin itselleni enkä tiennyt tuleeko teksti julkaistavaksi lainkaan, ”kuka kiinnostuisi tylsästä elämästäni.”

Muuten Anneli Kanto kirjoittaa historiallisia romaaneja. Hän kirjoittaa mieluusti suurista historiallisista kertomuksista, jotka lisäävät lukijan itseymmärrystä.

Allekirjoittanut päivälleen saman ikäinen kuin Anneli Kanto, päivä, kuukausi, vuosi sama. Siksi voin päiväkirjassakin sijoittaa päiväkirjankin tapahtumat ja tuntemukset helposti elämän aikajanelle. En ole tuntenut Annelia itseään pitkään, mutta minua ovat jo kauan kiinnostaneet hänen kirjansa ja näytelmänsä. Muutakin yhteistä on, meillä on pohjalaiset juuret, opinnot samassa oppilaitoksessa Tampereella ja työomme toimittajana. Mutta eroakin on, Annelista on tullut tärkeä henkilö kirjailijana sekä käsikirjoittajana teatteriin, televisioon ja oopperaan. Ja ihmisenä, hän luovan mielikuvituksen voimin monipuolinen kulttuurin kannattelijana. Tämä ilmenee päiväkirjassa.

Feminismistä ja naisen asemasta lehti-maailmassa on hänellä kokemusta. Hän kertoo miten kummasti kielitaidottomat miehet saivat ulkomaanpestejä, ja ohittivat naiskollegansa.

Ikärasismistakin hän kirjoittaa. Elämä on koskenut häntä lempeästi, mutta koskettanut kumminkin. Mutta ei anneta periksi, yli 70 ovat nyt terveempiä, paremmin ruokittua eikä heidän elämänsä ole pilannut sota.

– Me suurten ikäluokkien lapset olemme kokeneet sodan vain kuulopuheissa, mutta, kirjailija Tapio Koivukaria lainatakseni, meidän sukupolvemme maksoi henkiset sotakorvaukset. Olimme kilttejä ja omatoimisia, ettemme häiritsisi liikaa kovia kokeneita vanhempiamme. Olimme taakankantaja lapsia.

Päiväkirjanmuotoinen *Elämänlangalla – kolmen sodan päiväkirja* on koruton, rehellinen ja syvälinen kirja.

Siinä kuvataan arkea, mutta myös niitä isompia asioita, joita ympärillä tapahtuu. Työpöydällä on juuri käyty julma Isoviha ja maailmalta tulvii pahuudesta kertovia uutisia Ukrainasta ja Gazasta.

Päiväkirjassa oli mukava lukea minulle tärkeän Rottien pyhimys-kirjan taustoja ja muistella omaakin käyntiani Hattulan kirkkomaalautusten äärellä. Kiintoisaa muisteltua päiväkirjassa oli viimekesäiset Isovihan näytökset, täyden katsomon seisaaltaan annetut aplodit sekä sukutapainen, johon pohjalainen Kannon suku ei tullut kettingein ja puntarein, vaan sipsipussit mukanaan.

Oli hauska lukea taustatarinoita Annelin kirjoittamalle Isoviha oopperalle ja Kansallisteatterin Jotuni-näytelmälle, jotka molemmat olen nähnyt ja vaikuttanut. Myös Rottien pyhimys-kirjan syntyhistoria on jännä. Kiinnostavaa oli myös miten mm. Lars Westerlundin tekemään sotaturmatutkimukseen tutustuminen innoitti lopulta suurta suosiota saaneet kirjat ja näytelmät Veriruuusut, Lahtarit ja Punaorvot.

Parhaillaan Anneli Kanto valmistautuu Ilmajoella toista kesää esitettävään oopperaan Isoviha. Se on kirjailijalle monestakin syystä tärkeä. Hänen oma eteläpohjalainen sukunsa on kärsinyt Isovihan vyörymisen juuri samoissa maisemissa kuin ooppera esitetään 300 vuotta sitten. Näyttämöä ei Kyrönjoen mutkaan asetetussa paikassa voi vaihtaa, mutta vahva tarina toimii lavasteissakin.

– Isoviha sisälsi niin paljon pahuutta ja työvaati niin paljon eläytymistä ja tutkimista että se ei tee kirjoittajalle hyvää. Kun katsoo

Kun katsoo pahuutta silmästä silmään, ei siitä pääse kolhuitta ulos, ainakaan nopeasti.

pahuutta silmästä silmään, ei siitä pääse kolhuitta ulos, ainakaan nopeasti. Kirjaakin Isovihasta pyydetään, mutta ajatus ei tunnu hyvältä.

Ilmajoella työskennellessä tamperelainen Anneli Kanto on löytänyt eteläpohjalaiset juurensa, onhan hän sitä lajia molempien vanhempiensa puolelta. Ei hän häjyjen lailla juo eikä tappele, mutta luonnossa on vissiä hurjuutta. Hänessä on enemmän heittäytyvän uskallusta kuin tervettä varovaisuutta, kuten hän asian ilmaisee. Sukukirjojen mukaan Anneli on jopa hevosvarkaan mumman lapsenlapsi!

Päiväkirja kuvaa hyvin, miten elämme suurten ristiriitojen aikaa Suomessa ja maailmalla. Toisaalta on kiva lähteä taidenäyttelyyn, keskustella ystävien kanssa maailman tilanteesta ja ihmetellä että taiteen äärellä oli paljon nuoriakin ihmisiä lastenvaunuja lykäten. Samalla voi ihmetellä aikamme kulttuurivihamielisyyttä. Eivätkö päättäjämme osaa laskea? Valtio sijoittaa kulttuuriin 1,3 miljardia mutta hyötyy 14 miljardia.

Päiväkirjan pito kesti vuoden. Valmiin kirjan nimeksi kirjailija ehdotti Vanheneminen vituttaa. Kustantaja on pyörittänyt nimen Elämän langalla. Olisiko se edellinen ollut myyvämpi? Että kirjassa on myös vankkaa asiaa, halusi kirjailija alaotsikoksi kolmen sodan päiväkirja. Sota on kirjassa mukana historiana, mutta myös ahdistavana taustana jokapäiväisissä uutisissa. ♦

.AYC1

MEDIAKORTTI

Plarin julkaisija:
Pääkaupunkiseudun Pohojalaaset ry

Päätoimittaja:
Ossi Aura

Taitto:
Kirsi Pääskyvuori/
Sivupainajainen

ISSN 0789-8061

Pääkaupunkiseudun
Pohojalaaset

Hallitus:

Anne Juppo, puheenjohtaja
050 5306147
anne.juppo@gmail.com

Ossi Aura, varapuheenjohtaja,
taloudenhoitaja
0500 606102
ossi.aura@gmail.com

Irma Talonen, sihteeri
040 7691856
irma4talonen@gmail.com

Eija Hakakari
eija.hakakari@gmail.com

Mia Halonen
halonen.mia@gmail.com

Veli-Matti Kaura
velimatti.kaura@icloud.fi

Panu Laturi
panu.laturi@iki.fi

Elina Toppari
elinatoppari6@gmail.com

Liityn jäseneksi Pääkaupunkiseudun Pohojalaaset ry:hyn

Nimi:

Osoite:

Sähköposti:

Syntymäaika ja -paikka:

Päivämäärä ja allekirjoitus:

Lähetä liittymislomakkeen tiedot
sähköpostitse osoitteeseen
irma4talonen@gmail.com

Liittyminen myös netissä:
www.paakaupunkiseudunpohojalaaset.fi

Liittymisen jälkeen saat viitteellisen
pankkisiirtolomakkeen. Vuosijäsenmaksu 30 €

Jäsenmaksut:
Oma Säästöpankki Oyj
FI61 410800 1140 7163

Muut tehtävät:

Plarin kulttuuritoimittaja
Hilkka Kotkamaa
040 5405224
hilkkakotkamaa@hotmail.com

**Ilmoitathan sähköpostiosoitteesi
tai sen muutoksen sähköpostilla:**
**[INFO@PAAKAUPUNKISEUDUN-
POHOJALAASET.FI](mailto:INFO@PAAKAUPUNKISEUDUN-POHOJALAASET.FI)**

pohjalaaset

facebook
pohjalaaset